

*Vsem sodelavcem,
poslovnim prijateljem
in našim upokojevcem
želimo uspešno novo leto 1983*

Z optimizmom v leto '83

Leto 1982 se izteka, prihaja novo. Običajno je, da ob takih časovnih prelomnicah naredimo črto in pod njo napravimo obračun prehojene poti, uspešne ali neuspešne. Obenem pa si načrtamo pot, po kateri bomo hodili naprej.

In kaj lahko rečemo za leto, ki se izteka. Gotovo je bilo leto 1982 leto kongresov. Ko smo si vsi zatrjevali, da je krepitev samoupravnega sistema najboljša pot iz nastalega položaja, smo po tekočem traku vseprek dobivali administrativne ukrepe in pakete. Veljavni so od Triglava do Gevgelije, ne glede na to, kje si in kaj delaš! Z enakimi pogoji gospodarjenja za tovarne bonbonov in tovarne težke investicijske opreme! Tudi taki ukrepi so bili med njimi, za katere smo se spraševali, če se kolesa zgodovine ne vračajo za nekaj desetletij nazaj. V dolgih vrstah za bencin, plin, prašek, kavo in še kaj smo polagali izpit za našo zrelost, našo solidarnost do sotovarišev. Pripravljeni smo se bili boriti do zadnjega družinskega člana, da si bomo zagotovili čimvečje zaloge v hišnem skladišču, marsikomu je to uspelo, seveda na račun drugih, ki so ostali praznih rok.

Ko ocenjujemo uspešnost Litostroja v letu 1982, lahko bistvo povemo v treh besedah: »Uspelo nam je!« Uspelo nam je, da smo v zelo težkih pogojih gospodarjenja gospodarili tako, da smo zagotovili socialno varnost delavcev, kar je v teh trenutkih najpomembnejše. Kljub temu, da so nas nekateri ukrepi ZIS našli nepripravljene, smo se spretno izvlekli. Predvsem smo se v bližnji preteklosti uspevali na uspehih konvertibilnega izvoza iz preteklosti. Zato še danes, konvertibilnemu trgu posvečamo prvo mesto v vseh naporih, ki jih vlagamo v boljše poslovne rezultate Litostroja. Znano je, da kdor ustvarja konvertibilne devize, temu je in bo neprimerno lažje kot tistemu, ki jih troši. Tega se močno zavedamo. Da bomo konkurenčni v neizprosni borbi s tujimi konkurenti, moramo delati hitreje, ceneje in kvalitetneje. To pa bomo dosegli z boljšim odnosom do dela, predvsem pa z večjo odgovornostjo. Pa še nečesa se bomo morali močno zavedati: vse sile bomo morali usmeriti v to, kako bi s skupnimi napori celotnega kolektiva napolnili skupno vrečo, da bomo imeli kaj delati. Kajti deliti ni težko, če si predhodno ustvarimo osnove za delitev.

V leto 1983 stopamo z optimizmom, kljub napovedim, da bo težje od prejšnjih. Prepričani smo, da smo na težave bolje pripravljeni in jih bomo uspešneje premagovali. Dobro vemo, da nam ne bo nihče pomagal, če si ne bomo sami. Zato bo potrebno spremeniti še marsikatero zastarelo miselnost, ki zavira uspešnost celotnega kolektiva. Litostrojski delavci smo že velikokrat dokazali, da smo kos vsem nalogam, ki si jih zadamo. Prepričan sem, da bo tako tudi tokrat.

Pri izpolnjevanju zastavljenih ciljev in nalog želim veliko uspehov!

Vsem delavcem Litostroja, njihovim družinskim članom, upokojevcem in poslovnim sodelavcem pa želim v letu 1983 obilo zdravja, uspehov in osebnega zadovoljstva.

Jure Vulkan

Naš cilj - večji izvoz

V začetku februarja 1982 smo v našem glasilu predstavili novega generalnega direktorja dipl. ing. Mirka Jančigaja. Takrat smo se z njim pogovarjali o prvih vtisih, ki jih je dobil o Litostroju ob prevzemu delovnih nalog generalnega direktorja naše delovne organizacije. Tovariš Jančigaj je že takrat pojasnil svoje poglede na razmere ter ekonomski položaj Litostroja v zaostrenih razmerah gospodarjenja.

Tudi danes, ko se že izteka prvo poslovno leto njegovega mandata se je vabilu uredništva na razgovor z veseljem odzval.

Glede na izredno težke razmere gospodarjenja in uresničevanje gospodarske stabilizacije, v katerih se je znašla tudi naša delovna organizacija, smo mu zastavili naslednja vprašanja:

Izteka se leto dni, kar ste prevzeli delovne naloge in opravila generalnega direktorja Litostroja. V tem času ste se verjetno že popolnoma spoznali z Litostrojem, z vsemi težavami in problemi, pa tudi z vsem tistim, kar Litostroj uvršča v slovensko, jugoslovansko in nenačrtovane v svetovno gospodarstvo.

Kako ocenjujete sedanjí gospodarski položaj Litostroja in kakšne so njihove perspektive za leto 1983?

Gospodarski položaj Litostroja je na prehodu iz poslovnega leta 1982 v leto 1983 še vedno zelo zapleten. Zapletenost gospodarskega položaja je povzročena z neurejenimi in nedogovorjenimi odnosi v Sloveniji, predvsem pa v Jugoslaviji. Zaradi takega stanja je predlaganje planskih osnov za leto 1983 še vedno izjemno negotovo. Izredno pomembno je, da pričakujemo še ostreje pogoje za gospodarjenje, ki bodo zahtevali neprimerno ostrejšo finančno disciplino pri relativno manjšem obsegu dodatnih sredstev.

Ker sem že prepričan, da smo spoznali resnost položaja, v katerem se nahaja jugoslovansko gospodarstvo, in ker je dovolj čvrsta in utemeljena ocena, da tudi pri tako zaostrenem položaju Litostroju ne more zmanjkati naročil (kar potrjujejo tudi naročila za leto 1983), bi moral ocenjevati perspektive za leto 1983 kot zadovoljive.

Prav leto 1982, v katerem ste vi prišli v Litostroj, je bilo za vse naše gospodarstvo, kar velja seveda tudi za našo delovno organizacijo, izredno težko in zahtevno. Razlogi so znani, saj so prisotni v širši jugoslovanski skupnosti — uresničevanje gospodarske stabilizacije.

Ali ste z doslej znanimi rezultati gospodarjenja v letu 1982 zadovoljni?

Nisem zadovoljen! Zadovoljstva mi ne dopušča spoznanje, da bi bila planska eksterna realizacija 4200 milijonov dinarjev uresničljiva kljub vsem težavam. To pa pomeni, da smo bili še premalo zagrizeni, borbeni in vztrajni, da bi v celoti realizirali obseg planirane eksterne realizacije.

Pri tej oceni pa moram opozoriti, da si ne bi želel ponovitve leta 1982. Izgledi na začetku leta samega so bili skoraj brez možnosti. Največja težava je bila v tem, da smo skoraj vsi že povsem prepričani, da ni izhoda. Tako so bile prepričane tudi finančne institucije, ki so poleg tega, da so imele omejena sredstva, v Litostroj gledale z nezaupanjem. Posledice so bile zelo težke in so zahtevale zaustavitev izgradnje pri rekonstrukciji jeklovarne.

Da bi bile težave še večje, nismo bili sposobni pravočasno priskrbeti zadovoljivih virov za financiranje uvoza potrebnega repromateriala. Če

upoštevamo vse te omejitve, potem bi z doseženim rezultatom moral biti zadovoljen, pa vendar nisem.

Zadovoljen nisem zato, ker vsi doseženi rezultati dokazujejo, da so naše možnosti večje in da smo zaradi tega dolžni analizirati vzroke, ki so nas omejevali. Pri tem moramo priti do dovolj jasnega zaključka, kaj in kje se moramo dodatno usposobiti, da bi se v prihodnosti izogibali podobnim težavam, kot smo jih imeli v letu 1982. Težko mi je bilo, ko so tu pa tam bili izrečeni očitki, da novi generalni direktor ne dovoli povečati vrednost točke in s tem zadržuje rast osebnih dohodkov, cene pa nepre-

povečati konvertibilni izvoz in da ima vse možnosti za to. Ocenjevali smo tudi, da to ne bo enostavno, ker bomo morali izhajati s povsem novega stališča in v spremenjenih, zaostrenih pogojih na trgu. Zakaj je konvertibilni izvoz tako pomemben? Že v preteklosti je Litostroj doživljal, da na domačem — jugoslovanskem trgu ni bilo dovolj naročil. Zaradi teh izkušenj je naša eksistenčna potreba, da obdelujemo in negujemo vsa tri tržišča — konvertibilno, klirinško in domače. Dokazano je tudi, da neprekinjena prisotnost na konvertibilnem trgu zahteva primerno konkurenčnost v ceni, znanju, organizi-

stano rastejo! Pri teh očitkih mi je bilo dvakrat težko: ker je bilo stanje resnično takšno, da kakršnokoli dvigovanje točk ekonomsko in družbeno ni bilo možno, in pa ker so to zahtevali tudi tovariši, ki bi morali pred postavitvijo zahteve po dvigu točke biti prvi borci za doseganje takega dohodka, ki bi omogočil večje osebnih dohodke. Prav pri ocenjevanju, kaj narediti in kje v prvem zamašu začeti, si nismo bili takoj enotni. Občutek sem dobil, da smo prepričani, da zadovoljiv dohodek pride sam od sebe, ali pa, da bo že kdo poskrbel za njega.

Večkrat ste v tem letu na raznih sestankih poudarili, da je izvoz litostrojskih proizvodov, še posebno na konvertibilno področje zapoved našega obstoja.

Kako ocenjujete letošnje rezultate in prizadevanja za izvoz in perspektive v letu 1983?

Res je! Od prvega dne sem na vse načine dokazoval in mislim, da smo si dopovedali, dokazali pa si še bomo, da je konvertibilni izvoz za Litostroj potreben zaradi uveljavitve našega znanja in zaradi zagotovitve eksistenčne potrebnega repromateriala. Ko smo februarja in marca z operativnimi delavci v prodaji prvič ocenjevali, kaj je potrebno narediti, smo prišli do jasnega zaključka, da Litostroj mora

ranosti, rokih, to je celoviti usposobljenosti. Ta usposobljenost pa nam je in nam bo vedno omogočila, da skoraj ne moremo ostati brez domačih naročil niti brez naročil s klirinškega trga.

Če pa pri tem upoštevamo, da nam dodatna izvozna usposobljenost takoj zagotavlja nemoten uvoz potrebnega repromateriala, lahko že samo iz izkušenj v letu 1982 povemo, da je to neprecenljiva vrednost. Ta vrednost pa ni samo v tem, da lahko uvažas, temveč tudi v tem, da lahko svobodno oblikuješ poslovno politiko in da si pri tem lahko zagotavljaš čvrste obveze pri rokih in količinah naših dobaviteljev.

Samo teh nekaj osnovnih prednosti, ki jih konvertibilni izvoz nudi, odtehta vse napore in potrebna vlaganja, da to usposobljenost dosežemo. Izhajajoč iz trdnega prepričanja, da je Litostroj firma, ki lahko in mora svojo kvaliteto dokazati tudi na konvertibilnem tržišču, sem le redko

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naš cilj...

(Nadaljevanje s 1. strani)

uporabljal izhodišče, da je tak izvoz tudi družbeno opravičljiv in potreben.

Kaj bomo morali v bodoče v Litostroju spremeniti na nekaterih področjih dela, predvsem pa:

- pri planiranju,
- v organizaciji dela (morda reorganizacije ali kaj podobnega),
- pri oskrbi z materiali,
- pri razvojno raziskovalnem delu,
- v dohodkovnih odnosih,
- v uresničevanju samoupravljanja?

Ni problem v spreminjanju, pač pa je potrebno sistem dela in metode stalno dopolnjevati. Prepričan sem se, da bomo uspevali način dela dopolnjevati tako, da bo delo vedno uspešnejše. Tako kot smo se v letu 1982 posebej intenzivno ukvarjali z nalogami TOZD Prodaja v interesu DO Litostroj, tako se bomo tudi v bodoče z nalogami ostalih tozdov in DS SS.

Pri vseh dopolnitvah sistema dela bomo vedno iskali skupni interes in motiviranost vsakega udeleženca za skupni uspeh. Želim, da se že v letu 1983 uveljavi načelo, po katerem naj bi bil projektant proizvoda stimuliran od izgotovitve in predaje objekta kupcu. In to ne na osnovi posredne udeležbe v skupnem proizvodu po poročunu, pri čemer se obseg ur pri podobnih ali celo enakih projektih, ki jih prizna »naročnik«, povečuje, ne skrajšuje pa se proces izdelave ali pa se ne povečuje ekonomičnost projekta.

Zaželjena motiviranost v odvisnosti od končnega, dohodkovno jasnega, tehnično uveljavljenega in priznane rezultata je ena izmed največjih rezerv, ki jo ima Litostroj še vedno v zalogi. Sprostitve teh rezerv je neposredno vezana na pravo uveljavitev samoupravljanja. Za mene to pomeni, da je samoupravljanje tisti sistem medsebojnih odnosov, ki zahteva in izvaja princip angažiranosti posameznikov in skupin, združenih v temeljno organizacijo združenega dela, ki doseže skupni rezultat skupnega proizvoda, in da je to sistem, ki ne dopušča zanemarjanja pogojev dela tudi za jutri. (Ne živimo samo za danes!)

5. Kakšne so naše možnosti za nadaljevanje investicijske izgradnje, predvsem:

- za dokončanje jeklolivarne,
- za program težke strojegradnje,
- za nakup večjega računalnika,
- za program obdelovalnih strojev,
- za modernizacijo obstoječih obratov?

Z zanimivimi poslovnimi dogovori in samoupravnimi sporazumi smo po skoraj enoletni zaustavitvi izgradnje jeklolivarne uspeli vrniti vse dolge bankam in se investicijsko usposobiti tako, da bomo le končali jeklolivarno v prvem četrtletju 1983.

Investicijska usposobitev pa pomeni, da je možno izpeljati predlagani dogovor: 40 milijonov dinarjev bomo uporabili za najnujnejše zamejnave in dopolnitve opreme.

Ker smo kljub težavam v letu 1982 iskali možnost realizacije osnov srednjeročnega plana Litostroja, predvidene investicije v program težke strojegradnje in ker smo izdelali dodatne analize o možnostih povečanja konvertibilnega izvoza, smo prišli do predloga, da bi z izgradnjo objekta težke obdelave s površinsko zaščito v letih 1984 in 1985 povečali konvertibilni izvoz v letu 1986 na 70 milijonov dolarjev. Predlagani projekt z obvezo, da omogoča Litostroju omenjeni konvertibilni izvoz, je za Slovenijo in za morebitne partnerje

izredno zanimiv. Zato so realni izgledi, da bi v letu 1983 pričeli z izgradnjo.

Pri tej trditvi pa moram opozoriti, da je vse odvisno od naše sposobnosti, kako realizirati dogovorjeni trend povečevanja konvertibilnega izvoza in se v ta namen povsod dovolj usposobiti. Iz tega izhaja, da je realizacija projekta težke obdelave odvisna od nas samih.

V tem srednjeročnem obdobju verjetno ne bomo investirali v izgradnjo posebnih proizvodnih zmogljivosti za obdelovalne stroje. Investirali pa bomo v razvoj in čimprejšnjo ponudbo, ker nam le dokazani plasma na trgu dovoljuje izdelavo predloga za namensko investiranje.

Posebno poglavje je pridobitev zadovoljivih računalnikov. Z usposobitvijo nabave repromateriala tudi s konvertibilnega področja, z organiziranim financiranjem na osnovi povečanega izvoza in z omenjeno investicijsko usposobitvijo, bodo v letu 1983 obstajale realne možnosti, da rešimo tudi ta »dolgo trajajoči« problem. Pri situaciji v letu 1982 je značilno, da smo imeli devizna sredstva nekaj nad 300.000 dolarjev izločena in smo imeli namen z njimi plačati avans za nakup pri IBM, ker smo imeli vsa potrebna dovoljenja. V začetku junija 1982 sem osebno interveniral in odločil, da se tudi ta sredstva uporabijo za nakup repromateriala. Takoj so me obsojali, da sem proti računalniškim obdelavam in da nisem imel pravice za takšno odločitev. V septembru in v začetku oktobra pa se je pojavilo vprašanje, zakaj so bila sredstva rezervirana za računalnik in zakaj niso bila uporabljena za nabavo repromateriala. To zaporedje sem opisal kot ilustracijo razmer, ki niso dopuščale niti dodatnih deviznih angažiranj, niti dinarskih, saj smo ustavili tudi jeklolivarno, kjer so zamrznjena velika sredstva. Želim samo, da bi v letu 1983 predvidevanja uresničili, ker bo v tem primeru rešen tudi problem računalniške obdelave v Litostroju.

Ker stopamo v novo poslovno in koledarsko leto, gotovo želite še kaj posebnega sporočiti vsem delavcem Litostroja?

Vsem delavkam in delavcem v Litostroju želim, da bi skupaj dokazali, da smo kolektiv, na katerega smo vedno bolj ponosni, ker tudi v največjih težavah ne klenemo. Zato vsaki delavki in delavcu posebej želim vso osebno srečo in veliko zadovoljstva tudi v težkem letu 1983!

Predsednik skupščine SRS Vinko Hafner v Litostroju

V četrtek, 9. decembra je v Litostroj prispel na delovni pogovor predsednik skupščine SRS tovariš Vinko Hafner. Spremljali pa so ga še Tina Tomlje, predsednica SML, Jože Smole, predsednik mestne organizacije ZK, Franc Hribar, predsednik mestnih sindikatov, Natan Bernot, predsednik zbora združenega dela SML, Anka Tomiňšek, predsednica skupščine občine Ljubljana-Šiška, ter tovariš Rigelnik, sekretar za industrijo SRS.

Tovariša Hafnerja in ostale goste so že ob osmi uri zjutraj v Litostroju sprejeli generalni direktor Mirko Jančigaj in predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

Na predlog tovariša Hafnerja je najprej stekla beseda o sedanjem družbenoekonomskem položaju Litostroja, o gospodarjenju v letu 1982, o gospodarskem načrtu za leto 1983 ter o naših nadaljnjih razvojnih usmeritvah.

Ko je tovariš Jančigaj obrazložil tudi naša skupna prizadevanja za izvoz na konvertibilno področje, je odločno poudaril, da nam sedaj veljavni devizni sistem ne daje zadosti kvalitetnih deviz za uvoz nekaterih reprodukcijskih materialov za proizvodnjo. Predlagal je, da bi moralo organizacijam združenega dela, ki izvažajo, v prihodnjem letu ostati najmanj 50 odstotkov konvertibilnih deviz, da bi tako

lahko pokrivalo letni uvoz.

Med ostalimi vprašanji so se prisotni pogovarjali tudi o delovanju delegatskega sistema v naših tozdih, v družbenopolitičnih skupnostih občine, mesta in republike. Pri tem je bilo ugotovljeno, da naše delegacije v nekaterih tozdih dobro delujejo in da imajo zagotovljene vse pogoje za delovanje. Sicer pa je bilo ugotovljeno, da delegacije za zbor združenega dela bolje delujejo kot delegacije samoupravnih interesnih skupnosti.

Pogovor je bil kratek, v njem so izredno realno ocenili sedanje razmere v Litostroju, njegove perspektive v letu 1983 in v prihodnje.

K. G.

SPREJETA RESOLUCIJA

Dosledno izpolnjevanje nalog

Nekaj dni nas še loči od začetka novega leta, v katerem nas čaka 365 težavnih dni. Osnutek zasnove gospodarske politike, po kateri naj bi se ravnali v prihodnjem letu, je bil po dolgotrajni razpravi v posameznih družbenopolitičnih skupnostih ter republiški skupščini sprejet ob ugotovitvi, da je ZIS posredoval več ponujenih usmeritev, šele šesta varianta pa je bila dokončna za obravnavo in sprejemanje v republiški skupščini.

Lahko rečemo, da so besedila resolucij in ostalih spremljajočih aktov skopa in trezna, življenjsko naravnana na stvarne možnosti, te pa so manjše, kot kdajkoli poprej. Stanje v gospodarstvu je v času, ko sprejemamo planske dokumente, občutnejše drugačno, kot je bilo ob podobnih priložnostih v prejšnjih letih. Skoraj ni mogoče naštetih vseh težav in motenj v gospodarstvu, še težje je predvideti vse njihove posledice.

Pravzaprav je še precej negotovosti. Leto, ki se izteka in ki tudi ni bilo lahko, nam je ponudilo precej grenkih izkušenj, izkazalo pa se je tudi, da gospodarskih načrtov nismo uresničevali, da nismo dosegali načrtovane ravni izvoza, da so cene rasle hitreje, kot je bilo pričakovano, in da smo kljub vsemu porabili več, kot smo zaslužili. Kljub trudu, ki so ga nedvomno pokazali zvezni in republiški načrtovalci, se je izkazalo, da je lažje oblikovati plane in sprejemati ukrepe, kot po njih živeti. Tako nas besedila gospodarskih zasnov za prihodnje leto morebiti neprijetno presenečajo, saj nam ob vsej negotovosti ponujajo le nekaj treznih dejstev. Prihodnje leto bo nedvomno precej težje kot letošnje, saj bo ob vsem drugem potrebno vrniti več kot pet milijard dolarjev dolgov. Prihodnje leto, trdijo planerji, bo leto, ko se bo treba bolj kot kdajkoli opreti na lastne sile. Razvojne možnosti bodo bolj pičle, kot so mislili prej, mnogo več bo treba izvažati, bolje bo treba gospodariti, delati, več bo treba izvažati, bolje bo treba varčevati in manj porabiti. Še nikoli do zdaj si nismo za gospodarsko leto zastavili manjših razvojnih ciljev, še nikoli pa ni bilo teže cilje tudi uresničiti.

Gospodarski položaj je zdaj tak, da bomo začeli prihodnje leto z mnogimi težavami, ki so se nakopičile v prejšnjih desetih letih. Žal se tudi letos ponavlja stara napaka, da se pri načrtovanju obnašamo tako, kot da nas vsako leto ne izuči.

Osnovna napaka vseh naših ekonomskih dokumentov je namreč nerealno napovedovanje prihodnosti, tako da potem iz leta v leto ugotavljamo, da zastavljenih ciljev ne uresničujemo. Pri tem najdemo najrazličnejše vzroke, večkrat pa smo se izgovarjali tudi na časovno stisko pri sprejemanju planskih zasnov. Čeprav so te letos znane nekoliko prej, kot je bilo v navadi prejšnja leta, se je časovna stiska ponovila. Združeno delo pa bi želelo biti z dokumenti pravočasno in kvalitetno seznanjeno, saj je to osnova za lastno planiranje.

V zasnovi zvezne resolucije (zadnja inačica) je zapisano, da se bo družbeni proizvod v prihodnjem letu povečal za pičel odstotek, industrijska izdelava in zaposlovanje za dva, da se bo poraba vseh vrst zmanjšala za 10 odstotkov, da bo izvoz večji za 30 odstotkov. Med zadnjima dvema nalogama, zmanjševanjem porabe in ambiciozno načrtovanjem izvozom, je treba najti dovolj prostora za odplačilo nakopičenih dolgov v tujini.

Osnutek slovenske resolucije napoveduje nekoliko večjo rast družbenega proizvoda (1,6 odstotka), nekaj nižjo rast industrijske proizvodnje (1,5 odstotka, in zaposlenost (1,1 odstotka). Pač pa slovenska resolucija vztraja pri 3-odstotni rasti kmetijske proizvodnje (zvezna 2,5 odstotka). Obe resoluciji predvidevata 20-odstotno rast cen in precejšnje težave izvoza, zlasti na konvertibilni trg (slovenska 15 odstotkov). Obe, zvezna in slovenska resolucija napovedujeta majhno povečanje izvoza repromateriala (3,6 oziroma 2 odstotka), in pa manjši izvoz opreme.

Večkratno spreminjanje osnutka zvezne resolucije je vneslo vanjo več samoupravnih naravnosti, kar odraža tako resnost razmer, izmenjavo mnenj o tem dokumentu. Vendar je ob zvezni resoluciji potrebno opozoriti na majhen mane-

vrski prostor, ki pa še ponuja za delegatsko odločanje, saj so razvojne odločitve pogojene s protislovji med potrebami in objektivnimi danostmi. Prav v tem je najbolj šibka točka osnutka zveznega dokumenta za prihodnje leto, saj ne temelji na srednjeročnih planskih izhodiščih, ki skušajo izostriti ravnovesje v strukturi gospodarstva. Šibki točki sta še, da je v zvezni resoluciji predvideno še preveč administrativnega in centralističnega gospodarstva.

Obe resoluciji se vse preveč ukvarjata predvsem z urejanjem tekočih gospodarskih problemov. Veliko pripomb gre tudi na račun zvezne resolucije, češ da je preveč linearnih ukrepov, kar ne prispeva k uveljavljanju tržnih zakonitosti, vsiljuje pa se tudi občutek, da strukture v zvezni administraciji tekmujejo med seboj, kdo bo dobil večjo moč odločanja v imenu samoupravljanja.

Pomembno pa je, da planski dokumenti bolj kot kdajkoli poprej poudarjajo, da se moramo opreti na lastne sile ter, da ne računamo več z dodatno akumulacijo iz tujine. Resolucija v želji po čim boljšem spremljanju gospodarske politike napoveduje v posameznih dokumentih vrsto sprememb sistemskih zakonov. Tako bo tisti, ki ustvarja dohodek, imel tudi večjo moč za odločanje, kar je jasno opredeljeno v ustavi. Sprememba teh zakonov bo pomenila prerazporeditev moči in pravic med združenim delom in družbenopolitičnimi skupnostmi. Dosledno smo se odločili, da nakopičenih dolgov do tujine ne bomo reprogramirali, kar pomeni, da ne bomo odlašali z odplačilom. Zvezni izvršni svet že tudi v letošnjem letu dosledno vrača obveznosti do tujine v skladu s prilivi gospodarstva, in torej kaže, da je tudi v prihodnjem letu odločen tako nadaljevati.

Tako dosledno stališče je povsem jasno: Tisti, ki prosi, ne more izbirati niti o svoji poti, niti o svojem razvoju in ne more samostojno odločati.

Vsi pa se moramo zavedati, da moramo sprejeto resolucijo uresničiti, če hočemo normalno preživeti. To pa pomeni, da je potrebno marsikje spremeniti mišljenje in obnašanje. Vse prevečkrat se je namreč

(Nadaljevanje na 4. strani)

DRŽAVNI ODLIKOVANCI

Odlikovanje najboljšim

Če rečemo, da imamo med Litostrožčani dobre delavce, ne povemo nič novega. Tega ne vemo le mi, ki jih poznamo, to vedo tudi drugi, nenazadnje to potrjuje tudi predsedstvo Socialistične federativne Jugoslavije, ki je v letošnjem letu odlikovalo kar devetintrideset Litostrožčanov.

Nekaj dni pred rojstnim dnevom naše domovine so se odlikovanci zbrali na posebni slovesnosti, katere se poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodstva temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj, udeležila tudi predsednika skupščine občine Ljubljana-Šiška Anka Tominšek. Slovesnost je bila namenjena počastitvi 29. novembra in podelitvi državnih odlikovanj našim delavcem. Ob začetku prireditve je mešani pevski zbor Litostroj zapel himno »Hej Slovani«.

Osrednji govornik na slovesnosti je bil predsednik delavskega sveta delovne organizacije Litostroj Jure Vulkan. V svojem govoru je poudaril, da je 29. november pomemben mejnik naše skupnosti, enakopravnih bratskih narodov in narodnosti naše samoupravne, socialistične, federativne in neuvrščene Jugoslavije. Zgodovinsko drugo zasedanje Avnoja je najsvetlejša dejanje združenih delavcev in kmetov, borcev za svobodo in socialistično revolucijo. Zato ni slučaj, da ob tako pomembnem jubileju svečano podeljujemo državna odlikovanja litostrojskim delavcem, ki so s svojim požrtvovalnim delom pomembno prispevali ne samo k razvoju Titovih zavodov Litostroj, temveč tudi k razvoju celotne naše skupnosti.

V nadaljevanju je opozoril na težave pri razvoju in napredku, ki so bila stalne spremljevalke naše družbe. Spremljala so nas nasprotja zunanjih ter notranjih sovražnikov in reakcionarnih sil. Vendar pa so prav te sile nehote krepile našo budnost in zavest. Danes še vedno bijemo bitko za samoupravne družbene odnose. Hkrati pa smo spoznali, da je samoupravljanje temeljni družbenoekonomski odnos in edina možnost naše prihodnosti. Dejstvo je, da še vedno obstajajo rizični interesi, ki so sicer objektivni, vendar jih je potrebno svobodno in demokratično izraziti in uskladiti ter jih povezati v skupni interes. Težava ni v tem, da protislovja in nasprotja v naši družbi obstajajo. Slabo pa bi bilo, če teh nasprotij ne bi videli, če jih ne bi priznali, tako jih bomo lažje reševali in jih skušali odpraviti.

Predsednik delavskega sveta je spregovoril tudi o gospodarskih težavah, ki so v zadnjih letih stalna spremljevalka ne samo naše delovne organizacije, temveč celotne jugoslovanske skupnosti, kakor tudi svetovnega gospodarstva. Naša delovna organizacija se kot z osrednjim problemom srečuje s pomanjkanjem reprodukcijskega materiala in pomanjkanjem deviz. Vendar Litostrožčani

tudi te težave dokaj uspešno premagujemo. Prav pomanjkanje surovin in deviz pa je tudi opozorilo, da moramo v litostrojskem kolektivu uresničiti ključne naloge dolgoročnega programa stabilizacije, ki bodo opredeljene tudi v planu za leto 1983. Te naloge so predvsem povečanje izvoza na konvertibilni trg, uskladitev porabe z dejansko razpoložljivimi sredstvi in blagovnimi skladi, večje varčevanje v proizvodnji in porabi, boljše izkoriščanje delovnega časa in proizvodnih zmogljivosti ter nenazadnje zaostritev odgovornosti za izvajanje dogovorjenih nalog. Čim več in bolje bomo delali, čim bolj varčevali, zlasti s surovinami, reprodukcijskim materialom in energijo, hitreje bomo premagovali sedanje težave in realnejše bodo osnove za življenje v prihodnje.

Ob zaključku je predsednik delavskega sveta vsem odlikovancem iskreno čestital.

Tovariš Jože Kušar prejema odlikovanje (Foto: V. Udovič)

Državna odlikovanja je podelila predsednica skupščine občine Ljubljana-Šiška Anka TOMINŠEK. Ob tej priliki je spregovorila vsem zbranim še nekaj besed. Dejala je, da je ponosna, da lahko izroči toliko Litostrožčanom državna odlikovanja. Devetintrideset odlikovancev ni malo, to pa potrjuje dejstvo, da je med Litostrožčani zares veliko dobrih delavcev, ki so pomembno prispevali k razvoju naše skupnosti. Poudarila je, da bomo spremljajoče gospodarske težave uspešno premagovali le z nadaljnjimi prizadevanji in delom. Pomanjkanje tega ali onega nas ne sme spravljati v malodušje, to nam mora biti spodbuda za še večjo angažiranost in iskanje novih rešitev.

Predsedstvo SFRJ je dodelilo odlikovanja naslednjim našim sodelavcem:

Red dela z zlatim vencem
Ivan PAVŠELJ

Red republike z bronastim vencem
Stane BRADEŠKO
Mihael ŽILAVEC

Red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Jože KUŠAR — DS SSP
Leopold NADLIŠEK — TOZD OBDELAVA
Viktor POGAČNIK — TOZD PUM
Milan VIDMAR — TOZD ZSE

Red dela s srebrnim vencem

Alojz BERGINC — TOZD PUM
Alojz BIVIC — TOZD PUM
Zvonimir BOLTA — TOZD IVET
Albin FORTE — TOZD OBDELAVA
Andrej JESENOVEC — TOZD TVN
Ivan KOS — DS SSP
Marija KOŽUH — TOZD OBDELAVA
Marjan LESAR — TOZD MONTAŽA
Ivan MESERKO — TOZD NABAVA
Stane MUCHER — TOZD OBDELAVA
Marija PODREBERŠEK — TOZD MONTAŽA
Janez PRESETNIK — TOZD IVET
Stane REMŠAK — TOZD OBDELAVA
Jelka STOPAR — TOZD PRODAJA
Alojz ŠAVRIČ — TOZD PPO
Bojan ŠTINE — TOZD IC
Janez TOMŠIČ — TOZD OBDELAVA

Medaljo zaslug za narod

Drago DEČMAN — PTT Servis
Josip FILEŠ — GOZD IRRP
Rafael RIHAR — TOZD IRRP
Alojz ŠUŠTERŠIČ — TOZD TVN

Portret

Jelka Stopar

Tokrat smo se odločili, da vam v portretu približemo enega od državnih odlikovancev. Izbrali smo Jelko Stopar.

Jelka je že polnih štiriintrideset let Litostrožčanka. Pri nas se je zaposlila kot petnajstletno dekle. Začela je delati v računovodstvu. Rada se spominja prvih let dela v našem kolektivu. Povedala je, da so bila to prijetna in zelo delavna leta, je še dodala. Kot Litostrožčanka je bila v letih okoli leta 1950 večkrat udarnica. Zato ji je mladost minila izredno delovno in verjetno tudi hitreje. Ko sem jo vprašala, zakaj se je kot mlado dekle zaposlila v naši delovni organizaciji, je povedala, da je k temu prispevala tudi družinska tradicija. Oče je bil namreč pred vojno zaposlen v tovarni turbin v Škofji Loki, po vojni pa se je zaposlil v Litostroju, kjer je delal do upokojitve. Poleg očeta se je pri nas leta 1947, torej takoj na začetku, zaposlila tudi njena sestra. Če že govorimo o družinski tradiciji, je prav, da omenimo, da se je v Litostroju zaposlil tudi Jelkin sin, najverjetneje pa se mu bo pridružil še naslednji, ki trenutno hodi še v šolo. Redki so primeri, da so se v petintridesetih letih v eni delovni organizaciji izmenjale tri generacije ene družine.

25. novembra popoldne je bila v jedilnici tozd TVN svečanost ob podelitvi državnih odlikovanj (Foto: Zagoričnik)

Mešani pevski zbor je na slavnosti zapel nekaj pesmi

Medaljo dela

Ciril ANDROJNA — TOZD OBDELAVA
Bernard DOLENC — TOZD PZO
Rajko GRDEN DS PFSR
Franc JURČEK — TOZD MONTAŽA
Stane KASTELIC — TOZD PZO
Niko KOBAL — TOZD OBDELAVA
Muharem PIVAČ — TOZD PUM
Andrej SEKAČ — TOZD PPO

Anton SMOLIČ — TOZD PUM
Jernej TURK — TOZD PZO
Alojz ZADRAVEC — TOZD IVET

V imenu odlikovancev se je zahvalil Ivan PAVŠELJ.

Ob zaključku slovesnosti je nastopil še mešani pevski zbor našega kolektiva. Vsem odlikovancem še enkrat naše iskrene čestitke!

S. Mrkun

Jelka se je rodila v prelepi Škofjeloški dolini. Njen rojstni datum je sestavljen kar iz štirih trojk — rojena je bila 3. 3. 1933. Prav nenavadno, ali ne? Ko bo odšla v leto 1983 v pokoj, bo imela komaj petdeset let. Ko jo človek pogleda, jih ji ne bi nikoli toliko prisodil. Prav mladostna in vitalna je še, sicer pa petdeset let sploh ni nobena starost! Jelko sem povprašala, kaj bo delala doma, ko ji več ne bo treba hoditi v Litostroj. Takoj je povedala, da bo imela dosti dela. Jelka namreč zelo rada plete, se ukvarja z gospodinjstvom in nenazadnje — imela bo več časa za vnuka. Poleg tega pa Jelki zelo veliko pomeni narava. Rada ima gozdove in travnike, vse, kar nas obdaja. Zato se ji zdi še posebno škoda, da ne znamo čuvati naših prelepih poljan in gora,

ki so v ponos slovenski deželi. Prav zaradi naravnih lepote se rada napoti v parke, hribe, na travnike.

Jelka je zelo prijetna in vesele narave. Zelo rada tudi zapoje kakšno lepo slovensko narodno pesem. Sicer pa pravi, da smo Slovenci vesel narod in da so vse naše pesmi lepe. Njenemu mnenju se bo verjetno pridružila večina naših bralcev.

Ker je Jelka simpatična, zgovorna sodelavka, ji ni težko najti stikov s sodelavci. Povedala je, da se z vsemi lepo razume. Zato ji verjetno slovo od Litostroja ne bo lahko. Še zlasti ne zato, ker je Litostroj spremljala skoraj od vsega njegovega začetka. Pravi, da je ponosna, ker je Litostrožčanka.

Omenila sem že, da je Jelka ob dnevu republike prešla državno odlikovanje — red dela s srebrnim vencem. Odlikovalo jo je predsedstvo SFRJ za vestno delo, hkrati pa predstavlja to odlikovanje tudi nagrado za njeno večletno udejstvovanje v samoupravnih organih in družbenopolitičnih skupnostih. Zelo ga je bila vesela. To ji pomeni tudi dokaz, da njeno delo v našem kolektivu ni bilo neopaženo. To je hkrati tudi veliko zadoščenje za noči, ki jih je prebedela v letih, ko je bila zaposlena v našem računovodstvu. Sedaj dela v temeljni organizaciji Prodaja že polnih triindvajset let, in sicer v predkalkulaciji v referatu za črpalke. Svoje misli v najinim pogovoru je zaključila z željo, da bi se Litostroj izkopal iz gospodarskih težav, ki ga trenutno spremljajo.

Mi pa želimo naši Jelki, da bi ji dnevi do upokojitve prijetno minili.

Ob tej priliki ji še enkrat iskreno čestitamo za prejeto visoko državno odlikovanje!

S. Mrkun

Predsednica Skupščine občine Ljubljana-Šiška je odlikovancem čestitala in jim izročila odlikovanja (Foto: Zagoričnik)

PLAN ZA LETO 1983

Začrtane naloge

Pred nami je leto 1983. V zadnjih dneh decembra smo dokončno sprejeli tudi izredno zahtevne in primerno stabilizacijske planske obveznosti za prihodnje 1983. leto.

Za razliko od prejšnjih let je bil na predlog samoupravnih organov že v juniju tekočega leta sprejet sklep o pripravah analiz in osnov za gospodarski načrt za leto 1983. Lahko rečemo, da je potem ves čas do decembra tekla intenzivna razprava o vedno novih zahtevah, predlogih in osnutkih planskih predvidevanj za leto 1983. Končno so planerji, ekonomisti, finančniki in komercialisti uskladili in oblikovali plan oziroma osnovna izhodišča, ekonomsko politiko in razvojne usmeritve za leto 1983. Samoupravni postopek sprejemanja, ki je nato sledil v TOZD in DS pa je dal še številne pripombe in koristne predloge.

Gospodarski načrt, naše osnovno vodilo za doseg željenih ciljev v letu 1983, je pred nami. V ta načrt je bilo vloženo veliko truda, predvsem z željo, da bi bil plan v danih težkih družbenoekonomskih razmerah zares realen in uresničljiv.

Zavedati se moramo, da je v plan vgrajeno naše skupno optimalno in organizirano prizadevanje za doseg planskih ciljev in da je le od nas samih odvisen uspeh. Predvsem bomo morali v največji možni meri poskrbeti za naše skupne cilje, kajti le tako se lahko nadejamo dobrih rezultatov.

1. Družbenoekonomska politika in razvojne usmeritve srednjeročnega plana 1981—1985 v letu 1983

Zavedajoč se zaostrenih pogojev gospodarjenja, nastalih neskladij dosedanjega srednjeročnega obdobja in na podlagi ocene doseganja dohodka v letu 1982 v znesku 2,145.558 din, katero smo posredovali družbenopolitični skupnosti in SOZD ZPS, predvidevamo povečanje na 2,751,427 din, kar naj bi zadostovalo za pokritje naših potreb. Za doseg tako oblikovanega dohodka smo vložili veliko truda — analizirali smo že sprejeta naročila, naročila v opciji predvsem na konvertibilnem področju po blagovnih skupinah. To analizo smo pričeli pripravljati že v mesecu juniju, saj je bilo potrebno ugotoviti zmogljivosti fizičnega obsega, možnih prilivov in količino materiala, ki ga potrebujemo za posamezno blagovno skupino. Zahteva o potrebi materiala po blagovnih skupinah je nekaj novega, tega v preteklem obdobju nismo vodili. Tak način priprave plana se je začel v TOZD Prodaja s povsem novimi pogledi medsebojnega usklajevanja proizvodov, katere smo dolžni dobaviti naročnikom. Za doseg obsega potrebnega materiala za posamezne blagovne skupine je TOZD Nabava vložila veliko truda, saj zahtev v taki obliki do sedaj nismo zbirali in kontrolirali. Tak način dela v nabavi nam bo

omogočil, da bomo v letu 1983 ustrezneje angažirali razpoložljiva sredstva, predvsem za tista naročila, ki pogojujejo čimprejšnjo realizacijo, ne da bi prekomerno povečali nedokončano proizvodnjo. Tudi finančna politika najemanja kreditov se mora podrediti tako zastavljenemu gospodarskemu planu.

Za dobro poslovanje je nujno potrebno, da vodimo evidenco mesečnih prilivov naročil in najetih kreditov, vedeti pa moramo tudi, kam ta sredstva najbolje vlagati, da bomo dosegli začrtano realizacijo.

Za tak način spremljanja dinamike smo kot pomoč TOZD Prodaji poleg CPK formirali še time blagovnih skupin, ki imajo nalogo, da poleg fizičnega obsega tekoče spremljajo tudi vso problematiko financiranja in rokovnih obvez.

Samoupravni organi delovne organizacije in TOZD/DS so na osnovi stalnega spremljanja izpolnjevanja planskih obveznosti pri obravnavi polletnih rezultatov sprejeli tudi zahtevo za pripravo osnov in kriterijev za oblikovanje planskih nalog v letu 1983.

Tudi v letu 1983 je dolžnost skupnih samoupravnih organov DO in TOZD/DS, da tekoče spremljajo in kontrolirajo izpolnjevanje planskih nalog. V primeru odstopanja pa morajo takoj ukrepati.

Nov način pristopa k planiranju v letu 1983 je prispevek k stabilizaciji

skemu obnašanju ter terja od vseh nas v poslovnem in proizvodnem procesu nove medsebojne odnose, ki imajo polno opravičilo za dokončanje sedanjih in pričetih, že prej zastavljenih investicij, povečanje zaposlenosti, predvsem iz našega izobraževalnega centra, povečanje lastnih obratnih sredstev in najemanje novih kreditov za povečanje izvoza na konvertibilni trg.

Tako začrtani cilji na nivoju DO bodo doseženi le pod pogojem, da jih sprejmejo tudi temeljne organizacije združenega dela in tako s skupnimi močmi dosežemo zastavljene cilje.

V nadaljnjem razvoju pa se bomo samoupravno poglobljali in zagotovili osnovne usmeritve ter naloge gospodarskega plana v DO Litostroj v letu 1983, ki nas obvezuje, da:

- optimalno uresničujemo spremembe temeljev in spremembe ter dopolnitve srednjeročnega gospodarskega plana za obdobje 1981/85;
- že v prvem letu sprememb, to je v letu 1983, načrtujemo precej povečan konvertibilni izvoz ob 50-odstotni participaciji družbi, kar bi nam omogočilo pokrivanje tekočih in zapadlih obveznosti;
- obseg porabe (investicijske, osebne, skupne) prilagajamo realnim možnostim ustvarjenega dohodka;
- v nadaljnjem razvoju dosežemo nove proizvodne, poslovne in družbenoekonomske odnose, s samoupravnim povezovanjem in združe-

vanjem sredstev se usmerimo tudi izven DO;

- razvijamo organizacijske, tehnološke in inovacijske novosti za povečan izvoz na konvertibilni trg;
- intenzivno izkoriščamo razpoložljive zmogljivosti znanja in sredstev, produktivnega zaposlovanja in odgovornosti;
- poglobljamo sistem družbenega planiranja za nadaljnjo uveljavitev samoupravnih odnosov;
- ohranimo življenjski standard ob povečanih naporih za doseg višje produktivnosti in boljšega gospodarjenja.

2. Osnovne usmeritve v letu 1983

Vsi omejevalni dejavniki iz leta 1982 bodo vplivali na možnosti razvoja v večji meri tudi v letu 1983, zato moramo delovni ljudje sprejeti obveznosti za:

- povečanje konvertibilnega izvoza in usklajitev teh planov v okviru grupacije SISEOT;
- vzpostavitev realnejših medsebojnih ekonomskih odnosov pri opravi nalog skupnega izdelka, da bo dosežen optimalni poslovni rezultat izpolnjene planske obveznosti (kooperacija);
- izboljšanje gospodarjenja z izrabo obstoječih zmogljivosti, lastnega znanja, razpoložljivih sredstev, tehnološke in delovne discipline, produktivnega zaposlovanja in varčevanja na vseh področjih;
- združevanje dela in sredstev investicijskih projektov za nove tehnološke dosežke in prestrukturiranje v izvozno usmerjen projekt energetske opreme;
- izboljšanje likvidnosti in krepitev lastnih obratnih sredstev, spoštovanje sprejetih obvez v okviru dogovorov, izboljšanje odnosa razmerja režijskih delavcev in uveljavitev osebne odgovornosti.

Z gospodarskim planom za leto 1983 predvidevamo doseči naslednja gibanja kazalcev razvoja:

- rast eksterne realizacije predvidevamo v naslednjem letu 41 %, odvisna pa bo od dosti večje izrabe obstoječih in novozgrajenih zmogljivosti, rednega dotoka repromateriala in surovin, produktivne zaposlenosti, s poudarkom, da moramo dati absolutno prioriteto naročilom za konvertibilno področje pa tudi za klirinško področje in domači trg, torej tisti proizvodnji, ki nam omogoča istočasno pokrivanje uvoza, pokrivanje obvez iz preteklosti, ostanka za povečanje naše akumulativnosti in prispevka družbi;
- rast dohodka načrtujemo 28 %, kar bo predvsem odvisno od uspeš-

nosti in polne zagotovitve obsega izvoza na konvertibilni trg (tudi vključevanje novih naročil za to tržišče);

— izvoz na konvertibilni trg se bo povečal za 200 % v primerjavi s oceno iz leta 1982, s tem pripomoremo v širšem družbenem prostoru premagovati negativno bilanco s tujino;

— uvoz s konvertibilnega področja se bo povečal za 1 %, prednost pri uvozu mora imeti repromaterial in surovine, katerih na domačem in klirinškem trgu ni mogoče pridobiti;

— zaposlenost se bo povečala za 4,5 %, to je 186 delavcev v poslovnem in proizvodnem procesu;

— produktivnost bo narasla 3,2 %, s tem da načrtovana zaposlenost ustvari povečanje dohodka na delavca v primerjavi s preteklim obdobjem za 17,4 %;

— investicijske razvojne naložbe so v celoti tehnološko intenzivne, z njimi stopamo v občutno spreminjanje gospodarske strukture in so pretežno izvozno usmerjene, predstavljajo pa v I. fazi 1520 milijonov din;

— osebni dohodki bodo zaostajali za 2 % od rasti dohodka, pri tem bomo s produktivnostjo in obsegom realizacije dosegali tak rezultat, da bo eventualni najmanjši možni padec realnih osebnih dohodkov;

— skupna poraba bo porasla za 5 %, oziroma bo zaostajala za rastjo dohodka za 10 %, kot terja družbena usmeritev.

Obseg osnovnih usmeritev razvoja v gospodarskem planu 1983 in predvidena rast osnovnih kazalcev razvoja zahteva zavestno akcijo vseh sodelavcev v poslovnem in proizvodnem procesu, ker predvidene naloge zahtevajo večjo delovno organiziranost, izboljšanje medsebojnih odnosov, varčevanje z normativi materiala in dela ter skrbno gospodarjenje v mejah poslovnih rezultatov in obsega dohodka.

3. Oblikovanje dohodka

Zaradi zmanjšanja interne realizacije plan za leto 1983 ne predvideva močnega porasta celotnega prihodka. Interna realizacija ne prikazuje več dvojnega ali trojnega obračunavanja med tozdi, na eni strani prihodek, na drugi pa odhodek.

Pri planiranju smo posvetili posebno skrb oblikovanju dohodka, in sicer v taki višini, da pokrijemo naše redno poslovanje, vse sedanje ter pretekle obveznosti in povečanje akumulacije.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Dosledno izpolnjevanje . . .

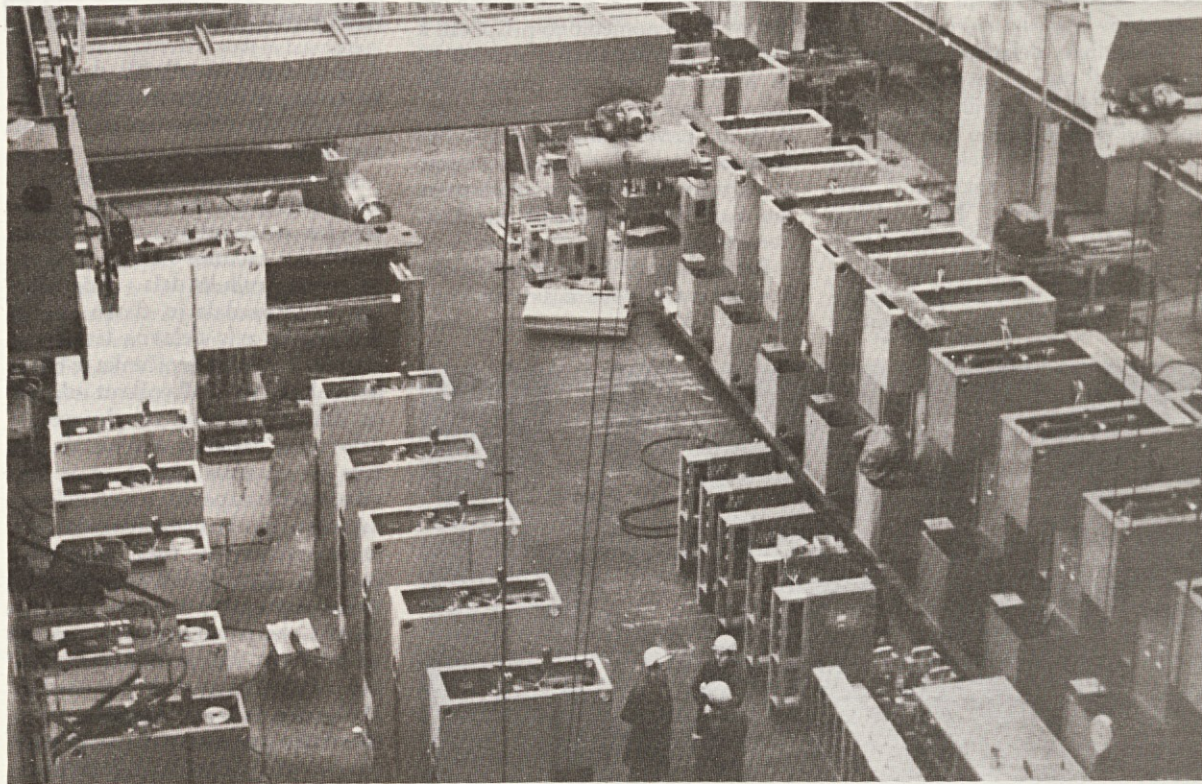
(Nadaljevanje z 2. strani)

dogajalo, da smo tudi v preteklosti sprejeli trezne in realne sklepe v vsakdanjem življenju pa delali povsem drugače, ko pa so se stvari zapletle, smo pohiteli in takoj sprejeli nove sklepe in programe. Večino sprejetih smo tudi uresnili le na pol. Opozoriti moramo še na eno posebnost letošnje resolucije: stopnja inflacije je še neopredeljena, pa ne zato, ker je tudi letos ne bomo uresnili, temveč očitno zato, da ob njeni odmrznitvi cen ne bi vsi zapisani odstotek porabili kot nekakšno pravico za svojo podražitev. Temeljne usmeritve našega razvoja v prihodnjem letu smo torej zapisali, usklajevanja so bila dolga in zahtevna, prvič pa je med vsemi delegacijami prevladalo enotno mnenje do nekaterih ključnih elementov usmeritev. Uresničujejo se napovedi, da bo prihodnje leto za naše gospodarstvo in življenje nasploh odločilno. Tudi razprave v slovenski skupščini in sklepi sprejeti z veliko mero odgovornosti, zavezujejo delegacijo v zboru republik in pokrajin, da mora uveljaviti jasno precizirane sklepe in stališča. Obenem pa vse to kaže, da je bila razprava v vseh temeljnih sredinah zelo realna in celovita. Tako ugotovitev potrjuje pravilno pot stalne krepitve samoupravljanja in še enkrat opozarja, da so težnje, da bi gospodarske tokove urejali z

administrativnimi ukrepi, zelo nevarne, saj bi s tem še bolj odtujili odločanje o dohodku. Pristanek na take zahteve bi onemogočil uveljavljanje objektivnih ekonomskih zakonitosti. In drugo, kar je tudi pomembno in odločilno za življenje v prihodnjem letu, je vsebovano v stališčih slovenske skupščine — delegacija v zboru republik in pokrajin naj uveljavi načelo, da se prepreči stalno linearno uveljavljanje za vso državo, kar povzroča krivico tistim, ki so se že do sedaj obnašali racionalno, in nagrajuje razsipneže. To pa prav gotovo ne vpliva spodbudno na prizadevanja, da bi v prihodnjem letu več in bolje delali, da bi bolje gospodarili, več izvažali, odplačali dolgove in živeli življenje realnih možnosti.

Zahteve delegatov v skupščinskih razpravah so bile torej zelo odločne in realistične, vse pa je prevečala velika mera odgovornosti v vseh fazah odločanja na vseh področjih življenja. Vse to pa je vendarle pozitivno, saj nam tak način obravnave objektivno daje osnovo za razmišljanja, kako se spreminja zavest slehernega občana, da mora v vsakdanjem življenju nekaj tega tudi upoštevati in vnesti v vsakodnevno obnašanje.

M. S.

60 ur dolg delovni teden v TOZD PPO

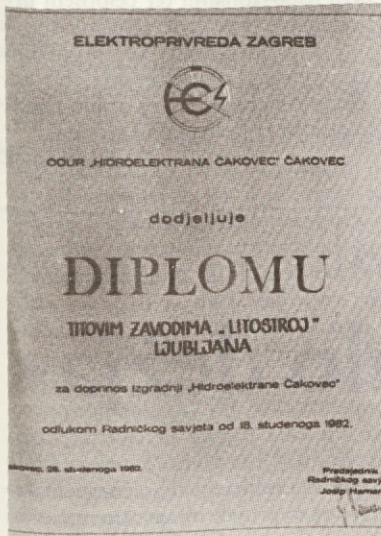
Delavci TOZD PPO so si zavihali rokave in si pošteno pljunili v roke. Do konca leta morajo dokončati in odpremi 122 preoblikovalnih strojev za SZ. Zato so s prvim decembrom stopili v veljavo posebni ukrepi: 12-urni delovni dnevi v ponedeljek, torek, četrtek in delovne sobote, dokler vsi stroji ne bodo odpremljeni.

Prepotrebna energija iz HE Čakovec

Osrednja prireditev ob dnevu republike 29. novembru na Hrvatskem je bila prav ob HE ČAKOVEC.

Odprtje hidroelektrarne 26. novembra 1982 je bilo tudi za nas v Litostroju pomemben dogodek. Pomemben predvsem zato, ker smo hidromehansko opremo izdelovali v Litostroju in ker so vso to opremo, vključno z Neyrpicovo uspešno zmontirali naši mladi monterji.

Na svečanem zasedanju so govorniki velikokrat omenili ime »Titovi zavodi Litostroj« iz Ljubljane. Po mnogočem je ta hidroelektrarna pomembna za nas. Prvič je izdelana

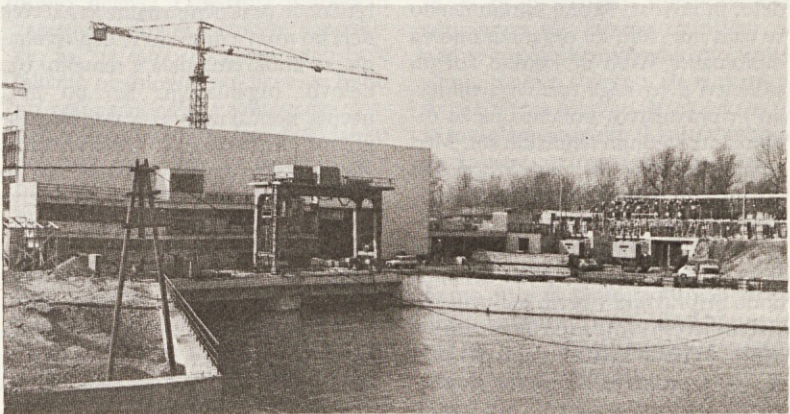
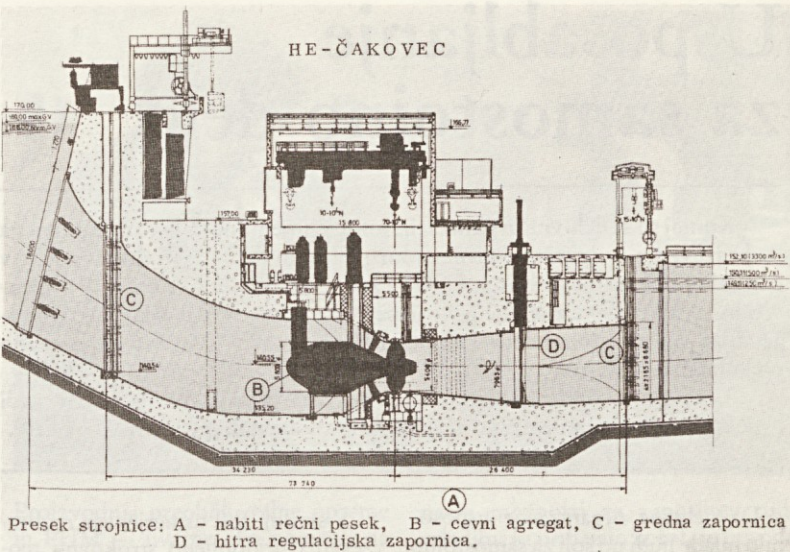
turbinska oprema za tako veliko pretočno hidroelektrarno. Njena dva agregata sta moči 80 MW in tako bo letna proizvodnja električne energije bogatejša za 400 GWh (brez elektrarne biološkega minimuma v jezu — tudi ta turbinska oprema je litostroj-ska).

Delavski svet Elektroprivrede Zagreb, TOZD HE — ČAKOVEC, je podelil DIPLOMO kolektivu Litostroj. S tem se zahvaljuje in daje priznanje tistim tovarišem našega kolektiva, ki so svoje znanje in delo več let nesebično vgrajevali v ta hidroenergetski obrat. Spomnimo se ob tem vseh naporov, težav in težavic, ki so

Objekt	10 ³ m ³ izkop	10 ³ m ³ nasutje	10 ³ m ² asfalt	10 ³ m ³ beton	10 ³ t armatura
Nasip jezera	980	2006	242	—	—
Jez	270	221	11	54	2,9
Derivacijski kanal	4100	1850	134	—	—
Strojnice	300	240	16	55	1,9
Skupaj:	5650	4317	403	109	4,8

se pojavljale v projektivi, v varenju gonilnikovega obroča, obdelavi vodilnika, poizkusnih montaž regulacijskega obroča in še in še. Vendar smo v Litostroju vse te težave uspešno premagovali, in sicer tako, da smo izdelke ne ravno v pogodbenih rokah, pa vendar v času, ki ni oviral ostalih proizvajalcev, dobavljali na gradbišče. Tu pa so jih prevzemale pridne roke monterjev, kateri so presekali svetovne norme za montažo takih proizvodov. O delovnih izkušnjah montažne grupe in iznajdljivosti se je pohvalno izrazilo francosko podjetje Neyrpice, katerega nadzorni inženir je kontroliral delo montaže.

Vsa oprema hidroelektrarne obsega le okoli 20 % vrednosti gradbenih del. Glavna dela, predvsem gradbeni, je opravila HIDROELEKTRA — Zagreb. Koliko je bilo potrebno prekopati, nasuti, betonirati, naj pokaže naslednji pregled:

Pogled na hidroelektrarno Čakovec ob otvoritvi

Gole številke, vendar za temi številkami stoji človek s svojim znanjem in delom! To znanje in tudi že delo pa je usmerjeno v izgradnjo novih takih

hidroelektrarn. Naslednja je HE DUBRAVA, ki bo enaka elektrarni ČAKOVEC.

J. Babič

Začrtane naloge

(Nadaljevanje s 5. strani)

Podlaga za celotni prihodek na tržišču so blagovne skupine. To so izdelki, katere realiziramo na tržišču.

Ves poslovni in proizvodni proces se mora podrediti temu, da naročila opravimo v predvidenem roku in v predvideni vrednosti. Plan v višini 19.834 ton je v glavnem že pokrit z naročili v vrednosti 5.801 milijonov. Vrednostna udeležba tozdom je že dogovorjena in na podlagi tega je vsaka temeljna organizacija združenega dela razporedila in predvidela delitev dohodka.

Centralna planska koordinacija v TOZD Prodaja je razdelala dinamični plan po komisijah na podlagi standardnih rokovnikov. Tako je na začetku planskega leta jasen položaj glede rokov in izvora sredstev za pokrivanje poslovnega in proizvodnega procesa. Seveda pa s tem še niso odpravljene vse težave v zvezi s pridobivanjem surovin, repromateriala in delovne sile. Stvar vseh sodelujočih tozdom je, da redno spremljajo plane in takoj reagirajo pri nastalih problemih ter jih za vsako ceno odpravijo, v nasprotnem primeru se začnejo kopirati ali se ustavijo posamezna naročila. Nerešena problematika zahteva dodatna obratna sredstva (najemanje kreditov), katera je treba vrniti z obrestmi vred v naslednjem obdobju.

Za odpravljanje tekočih problemov, ki jih je zadnje čase zaradi notranje in zunanje recesije v gospodarstvu precej, smo dali poseben poudarek vhodni fazi, to je tozdu Prodaja, ki ima v svojem sestavu centralno plansko koordinacijo. Za boljše doseganje proizvodnih rezultatov pa so se formirali timi blagovnih skupin, v katerih sodelujejo predstavniki vseh faz, to je projektive, nabave, prodaje in proizvodnje.

4. Finančni plan

Na podlagi predvidene eksterne realizacije na domačem in tujem trgu smo naredili finančni plan, po katerem lahko ugotovimo, s kakšni

mi sredstvi lahko dosežemo predvideno realizacijo. Tako predvidevamo prilive v višini 6.143 milijonov, kredite 3.854 milijonov in anuitete kupcev 84 milijonov. Skupaj torej potrebujemo 10.081 milijonov finančnega potenciala.

Največja postavka pri odlivih so dobavitelji v višini 2.395 milijonov din, vračanja ICD kreditov 2.661 milijonov din, osebni dohodki 1.397 milijonov din, vračanje že koriščenih kreditov 1.285 milijonov din, obresti od najetih kreditov 252 milijonov din in še ostale postavke do višine prilivov 10.081 milijonov din.

Ta številka je zelo visoka in nujno bi bilo z organizacijskimi prijemi in izboljšanjem tehnologije doseči hitrejši proizvodni proces, ki bi zahteval manj obratnih sredstev in s tem tudi manj obresti za nejezte kredite.

5. Ekonomski odnosi s tujino

Na področju zunanjetrgovinskih odnosov s tujino nas čakajo izredno veliki napor, če hočemo opraviti vse naloge, ki smo si jih zadali z gospodarskim planom. Fizični obseg izvoza na konvertibilno področje znaša 15,8 milijonov dolarjev. Za načrtovani fizični izvoz potrebujemo 21,12 milijonov dolarjev prilivov od naših proizvodov, 3 milijone dolarjev od naših kupcev po 68. členu in 3.459 milijonov dolarjev uvoznih kreditov. Tako dobimo skupaj 27.579 milijonov dolarjev prilivov. Le tako bomo sposobni odšteti za repromaterial 7.871 milijonov dolarjev, za vračila kreditov 5.348 milijonov dolarjev, za združevanje po 68. členu za domače dobavitelje 3.000 milijonov dolarjev, za družbeno participacijo 10.560 milijonov dolarjev in za ostale obveznosti do 27.579 milijonov dolarjev. Pri nabavi materiala je potrebno koristiti čim več kreditov, če je možno tudi več, kot je predvideno.

Postopoma se mora delež uvoza s konvertibilnega področja zmanjšati zaradi osvojenih in na novo razvitih izdelkov (elektronski regulator,

dvižni elektro vitelj itd.) ter na novo osvojene tehnologije (lepljenje kovin) in s tem doseči večji ekonomski učinek na zunanjetrgovinskem področju. Prav tako se mora uvožena tehnološka oprema pri novih investicijah optimalno izkoriščati, da bomo na ta način najhitreje odplačali anuitete.

6. Zaposlenost

Zaposlenost povečujemo za 186 delavcev. Pri tem se moramo zavedati, da na novo zaposleni pri vključitvi v delo še ne bodo sposobni dosežati predvidenega dohodka na delavca, ker prihajajo iz našega Izobraževalnega centra brez proizvodne prakse in jim bo potrebno posvetiti pri uvajanju na delovno mesto posebno pozornost. Enako je z vsemi štipendisti in pripravniki, ki prihajajo v DO na novo. Za zasedanje prostih delovnih mest je nujno, da si pridobimo višje in visokošolske kadre za področje prodaje, nabave in financiranja, s čimer bi omogočili opravljanje dela višje stopnje. Pri zaposlovanju se moramo nenehno zavedati, da se nam struktura znanja ne prestopa dviguje. Produktivno zaposlenost povečujemo predvsem v tistih tozdi, v katerih investicijske naložbe še niso zaključene oziroma terjajo povečanje števila delavcev zaradi izpolnitve tehnoloških zmogljivosti. To so predvsem TOZD PPO, PUM in TVN, ker so v teh enotah smeješe začrtani plani izvoza ali tehnološke osamosvojitve od uvoza. Pri štipendiranju in šolanju kadrov bi morali voditi tako politiko, da bi iz lastnih vrst v sistemu usmerjenega izobraževanja čimprej začeli šolati v našem Izobraževalnem centru tehnično-ekonomske specifično vzgojene visokošolske kadre. Takšni kadri se bodo znali vključevati v povečane tehnične komercialne posle za izvoz na konvertibilno področje.

7. Investicijske naložbe

S samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev so tozdi v delovni organizaciji opredelili vrstni red naložb do leta 1987. Pri tem so investicije v tozdu Talna transportna sredstva že zaključena, v tozdu Preoblikovalna oprema pa je potrebno v letu 1983 vgraditi še obdelovalni center za obdelavo hidravličnih oblik in orodja.

Investicijo jeklolivarne končujemo z lastnimi sredstvi, predvidevamo, da bo zaključena v sredini leta 1983. Nadaljnji razvoj pri izdelavi proizvodov večjih gabaritov energetske opreme pa nas usmerja v to, da v letu 1983 pričnemo četrto investicijo. Zanj bomo uporabili del lastnih, združenih in bančnih sredstev ter sredstev dobaviteljev. Enako bomo v letu 1983 lastna sredstva investirali v tehnološko-razvojne možnosti lepjenja kovin. Ob sodelovanju s firmo Intertrade bomo kupili moderni računalnik za vsa poslovna opravila in začeli računalniško voditi proizvodnjo v novih tovarnah. Na podlagi programske opredelitve SOZD ZPS pa bomo pred slovensko strojegradnjo začeli razvijati velike obdelovalne centre.

8. Smerj razvoja ekonomske stabilizacije

Že z oblikovanjem prvih osnutkov gospodarskega plana za leto 1983 smo začrtali dolgoročno strategijo razvoja ekonomske stabilizacije. Naš ciklus proizvodnje se pri večini izdel-

kov ne konča v enem letu, ampak se ta raztegne na več let, kar moramo upoštevati pri pridobivanju naročil, še posebno naročil z zunanjega konvertibilnega trga. Naša vizija zunanjetrgovinskih odnosov sega do leta 1987, v tem času predvidevamo približno 70 milijonov dolarjev izvoza na konvertibilni trg. Tak obseg izvoza na konvertibilni trg, oblikovan skozi več let, je nujen za lasten obstoj in za nadaljnji razvoj novih investicijskih naložb, za nakupe iz uvoza, plačevanje participacije domačim dobaviteljem in vračanje najetih kreditov. Ob tem si obetamo, da bo povezanost med nami in poddobavitelji veliko boljša. Tako naravna devizna aktivnost mora dobiti svoj prostor tudi v SOZD ZPS. Kot člani tega združenja lahko učinkoviteje oblikujemo in izvajamo poslovno politiko na domačem, predvsem pa na tujem trgu.

9. Kazalci učinkovitega poslovanja

Zakon zahteva, da pri vsaki bilanci uspeha izračunamo tudi kazalce poslovanja, ki nam prikažejo, kako smo poslovali glede ekonomičnosti, rentabilnosti in produktivnosti.

Na podlagi planiranih podatkov za leto 1983 so vnaprej izračunani zahtevani kazalci. Te kazalce v naslednjem obdobju primerjamo z realizacijo, kar je solidna podlaga za razprave v strokovnem in samoupravnem področju.

10. Zaključek

Gospodarski plan za leto 1983 so po predhodno sprejetem postopku oblikovali in usklajevali strokovne službe, o njem je razpravljala razširjena strokovna kolegija, organi samoupravljanja in družbenopolitične organizacije.

Tako pripravljen gospodarski plan za leto 1983 upošteva predvidene družbenoekonomske odnose, resolucijo in stabilizacijske ukrepe.

Gospodarski plan za leto 1983 predstavlja realno podlago za nadaljnje delo TOZD/DS. Vsi sodelujoči v poslovnem in proizvodnem procesu smo dolžni, da vsak na svojem delovnem mestu pri opravljanju svojih nalog in opravil vložijo maksimalni trud za doseg samoupravno sprejetih ciljev.

POAE

Usposabljanje za samostojno delo

Komaj so se delovne organizacije lotile pomembne naloge usmerjenega izobraževanja — izvajanje proizvodnega dela in delovne prakse učencev v času njihovega izobraževanja v šoli — že je pred njimi nova naloga: pripraviti in izvajati usposabljanje prve generacije učencev usmerjenega izobraževanja za samostojno delo v okviru njihovega pripravništva neposredno po končanem šolanju.

Tako proizvodno delo oziroma delovna praksa učencev kot tudi usposabljanje v času pripravništva postaja stalna naloga združenega dela.

Da delovne organizacije usposobijo mlade ljudi po šoli za samostojno delo, ni novost. Skoraj samoumevno se nam npr. zdi, da organiziramo za diplomante višjih in visokih šol ob sklenitvi delovnega razmerja enoletno pripravništvo, polletno pa za diplomante srednjih tehniških šol. Med pripravništvom se novozaposleni inženirji in tehniki seznanijo z organizacijo dela, samoupravno organiziranostjo in drugim ter se usposobijo za svoje konkretno delo. Sedaj pa bodo pripravniki v prvih mesecih (do šest mesecev) svoje zaupljivosti tudi vsi mladi, ki bodo končali v šoli dveletni skrajšani program ali triletno smeri v vzgojnoizobraževalnih programih srednjega usmerjenega izobraževanja. In teh bo največ.

Zakaj tako? Saj smo vendar doslej dobivali iz poklicnih šol mladino, ki si je že v šoli pridobila precej praktičnih znanj in spretnosti za samostojno opravljanje proizvodnih del.

Šola da lahko predvsem temeljna strokovno teoretična in praktična znanja za začetek dela

Da si odgovorimo na to vprašanje, moramo upoštevati razvoj, ki narekuje spremembe pri izobraževanju, do katerih ni prišlo le pri nas, ampak prihaja do njih tudi drugod. Gospodarsko in družbeno razvitejši svet potrebuje za svoj nadaljnji razvoj ljudi s širšim splošnim in strokovnim znanjem. Več splošnega znanja pridobivajo ponekod s podaljševanjem osnovnošolskega šolanja (devetletka, desetletka), drugod z večjim obsegom splošnih vsebin za vso mladino v srednjem izobraževanju — kot je to v našem srednjem usmerjenem izobraževanju. Hitre tehnološke spremembe, novosti v proizvodnem procesu in v delovnih procesih na drugih področjih dela, nova odkritja oz. dosežki znanosti — vse to prinaša več novih spoznanj in narekuje, da se razmeroma hitro spreminjajo ne le strokovne vsebine v poklicih, ampak da nekateri klasični poklici celo odmirajo, pojavljajo pa se novi. zato šola lahko da človeku predvsem temeljna strokovno teoretična in praktična znanja za začetek dela, posebna znanja in usposobljenost za samostojno delo pa v manjši meri.

Pa še en razlog je, zakaj se mora mlad človek takoj po šoli še usposabljevati za konkretna dela. Vse bolj se bo dogajalo, da šola ne bo mogla imeti vse zelo drage in raznovrstne sodobne opreme, da bi se učenci usposabljali za prav vsa raznovrstna dela — čeprav to ne pomeni, da opreme v šoli ne bi posodabljali do meje, do katere to še omogočajo ekonomski razlogi.

Končno se moramo zavedati, da mora biti v šoli pridobljeno znanje takšno, da bo omogočilo človeku hitro prilagajanje novim zahtevam in novim spoznanjem, da bo lahko svoje znanje in usposobljenost nenehno dopolnjeval, da se bo vključeval v sprotno nadaljnje izobraževanje-izpopolnjevanje ob delu. V njegovi večdesetletni delovni dobi bo razvoj prinesel veliko novega ne le v tehnologiji, ampak tudi na drugih področjih življenja.

V naši družbi smo ocenili, da smo že dosegli to stopnjo razvoja in temu ustrezno smo zasnovali koncept usmerjenega izobraževanja, podobno, kot so se tem zahtevam časa že prej odzvali tudi drugod.

V srednji šoli usmerjenega izobraževanja pridobljeno strokovno teoretično in praktično znanje za začetek dela bo torej zahtevalo še usposabljanje za konkretna dela v temeljni oz. delovni organizaciji. Ko bo npr. učenec končal izobraževanje po programu usmerjenega izobraževanja »kovinarstvo in strojništvo«, ne bo dobil dosedanjega poklicnega naziva strugar, rezkalec, orodjar ipd., ampak naziv »oblikovalec kovin«, kakor se imenuje smer njegovega izobraževanja v šoli. Ta smer združuje izobraževanje za več dosedanjih klasičnih poklicev hkrati, in sicer v večji meri temeljna znanja, ki so skupna za vse poklice, manj pa posebna strokovno teoretična in praktična znanja za delo v vsakem dosedanjem klasičnem poklicu. Za samostojno opravljanje del v vsakem dosedanjem poklicu (npr. strugar) se bo moral po šoli še usposabljevati v okviru pripravništva kot zaposleni delavec-pripravnik.

Načrtovanje usposabljanja v okviru pripravništva

Usposabljanje bo potekalo kot sestavni del pripravništva po programih in ne improvizirano. Pripravništvo obsega sicer več sestavin, od katerih pa bo usposabljanje za samostojno delo prav gotovo najpomembnejše. Programi za uaposabljanje bodo lahko v prvem delu skupni, enotni, če se bodo tako dogovorile delovne organizacije določene stroke kot uporabniki v vsej Sloveniji in jih sprejele v svoji posebni izobraževalni skupnosti. Drugi del programa pa bodo morale prav gotovo sestaviti temeljne oz. delovne organizacije glede na svoje čisto konkretne potrebe in zahteve (npr. tudi za dela na določenih vrstah strojev v tozidih). Sedanja situacija kaže, da večina strok oz. delovnih področij (in tako tudi v kovinarstvu in strojništvu ter v metalurgiji) predvideva, da bodo programe usposabljanja kot sestavni del pripravništva sestavljale v celoti temeljne oz. delovne organizacije same.

Programi usposabljanja se bodo razlikovali tako po vsebini kot tudi po trajanju, saj bodo odvisni od konkretnih del in nalog, ki jih bo opravljal novozaposleni delavec.

Izvajanje usposabljanja

Potem bo potrebno poskrbeti za izvajanje usposabljanja. Da ne bi motili proizvodnega procesa, bo treba izkoristiti razne možnosti npr. nezasedene stroje v drugi izmeni, poseben kotiček v proizvodni hali za tiste, ki se bodo usposabljali (kot je sedanjí za učence v modelni mizarni) in če bi imeli določene stroje v šolskih delavnicah našega izobraževalnega centra, tudi tam. V drugem delu usposabljanja pa se bodo morali delavci-pripravniki vsekakor vključiti v neposredni delovni proces, podobno kot so se pri dosedanjem šolanju učenci III. letnika, ko so imeli praktični pouk v tovarni. Glede na različne zahteve del, ki jih bodo opravljali, pa se bodo posamezniki vključili v usposabljanje ob nastopu pripravništva tudi takoj z delom v neposredni proizvodnji.

Pri izvajanju programov usposabljanja bo potrebno upoštevati individualne posebnosti posameznega de-

lavca-pripravnika: zlasti njegovo uspešnost obvladovanja praktičnih znanj že v šoli ter sam napredek pri usposabljanju in pri drugih sestavnih pripravništvu v tovarni. Zato usposabljanje v temeljnih oz. delovnih organizacijah niti po obliki in vsebini niti po trajanju ni podaljšanje šolskega izobraževanja, čeprav je do tega prišlo zaradi sprememb v srednjem usmerjenem izobraževanju.

Seveda pa so potrebni za izvajanje usposabljanja delavcev-pripravnikov inštruktorji-mentorji, ki bodo zlasti v prvem delu usposabljanja vodili tudi celo skupino. Ti se bodo morali za svojo vlogo še posebej usposobiti, podobno, kot so se inštruktorji za proizvodno delo učencev.

Naloge v zvezi z usposabljanjem delavcev v času pripravništva za temeljne oz. delovne organizacije ne bodo lahke. Posebej ne za tiste, ki doslej same niso skrbele za izobraževanje svojih bodočih delavcev. Lito-strojčani pa bomo izkoristili vse naše dolgoletne izkušnje. Zopet se je

Poleg praktičnega pouka si učenci pridobijo tudi splošna in strokovna praktična znanja

pokazalo, kako prav je, da imamo dobro organiziran izobraževalni center s šolo in da imamo izkušnje tudi z usposabljanjem mladih delavcev v tovarni. Skupaj s temeljnimi organizacijami bo izobraževalni center pripravil programe usposabljanja in celotnega pripravništva, skupaj bomo

skrbeli za izvajanje. In šele po končanem usposabljanju ter celotnem pripravništvu prve generacije mladih, ki so se izobraževali po programih usmerjenega izobraževanja, bo objektivno napočil čas za oceno uspešnosti usmerjenega izobraževanja.

H. Premelč

MALO SATIRE OB KONCU LETA NE BO ŠKODOVALO:

»Veliko grmenja malo dežja«

Blíža se nam majhen jubilej — mineva peto leto, odkar smo z združenimi močmi začeli kupovati računalnik v Litostroju. Kot eden od pobudnikov te združitve moči za nakup računalnika bi rad v tem zapisu na neobvezno objektivni način poizkušal prikazati, kaj se je v tej zgodbi do sedaj zgodilo. Velja naj pa opozorilo, da so vsa mnenja in ocene moje osebne, zato sem že vnaprej pripravljen vso kritiko prevzeti nase.

Začelo se je dejansko že veliko prej, ko so bili izdelani prvi obsežni elaborati, kako nujno moramo kupiti računalnik za vodenje vsega možnega in analizo tega in onega. V zgodnjih sedemdesetih letih je Litostroj pričel pripraviti za več investicij in jih resno pričel uresničevati. V tem času se je tudi v Litostrojevem Inštitutu (TOZD) porodila misel, da je potrebno narediti nekaj, da bi na področju projektiranja in razvoja delali racionalnejše in bolj produktivno.

Beseda da besedo in skupaj s tovariši iz POAE in novega TVN smo ugotovili (glej ga škrata), da je v vseh teh velikih investicijah »nekdo« pozabil opredeliti investicijo za nakup novega, modernega računalnika za najrazličnejše potrebe v Litostroju, kar pomeni, da nam bo manjkalo orodje za racionalno vodenje in delo tudi v novih obratih.

Ta hvalevredna ugotovitev nas je pritegnila k skupnim naporom, da čimprej pripravimo tudi investicijo za nakup novega računalnika pod geslom »Združeni smo močnejši!« Kajpak smo sprejeli revidirani načrt vseh investicij in tam notri v tej knjižici je bil tudi računalnik. Pripravili smo

strokovno skupino, izdelali ves potreben material za vse možne forume in ocenjevalce, naredili razpis in izbrali po našem mišljenju najboljšega ponudnika. To je bilo podjetje IBM z računalnikom 4341, leto pa se je pisalo 1979 (začetek). Sledile so vloge na pristojne organe za izdajanje dovoljenja za uvoz.

Nekako v tem času, ko je teklo čakanje na odobritev uvoza, se je začelo govoriti tudi o stabilizaciji. Tovariši so ugotavljali, da je treba vse investicije resno oceniti, poizkušati zmanjšati uvoz opreme in nadaljevati samo tiste investicije, ki so racionalne in ki dajejo možnosti za povečanje izvoza na konvertibilni trg in podobno. Mi smo ugotovili, da je investicija v računalnik in sistem dela z njim za obratovanje in razvoj ene velike delovne organizacije nujna, zato smo nadaljevali s čakanjem na dovoljenja.

Čakanje je trajalo že eno celo leto. Druge investicije so tekale po planu, kupovali smo prepotrebne stroje za njih. V okviru Inštituta smo se leta 1980 odločili kupiti majhen računalnik Delta 340/5, brez vsake pomembnejše periferije, ki naj bi bil v prihodnje povezan z velikim računalni-

kom IBM, in preko katerega bodo tekale vse aplikacije tehničnega značaja, kot so projektiranje s pomočjo računalnika z grafiko, izdelava in izvajanje projektov tehnične programske opreme za posamezne panoge, analogno-digitalne konverzije, potrebne pri obdelavi rezultatov meritev naših strojev in podobno.

Malo Delto 340/5 smo kmalu potem tudi dobili in pričeli delati na njej. Opravičila je zaupanje. Brez velikega šolanja, skozi prakso in lastne napake se je z njo naučilo delati kar lepo število naših delavcev, vendar smo po enem letu (začetek 1981) ugotovili, da stroj brez periferije ne more dati veliko od sebe. V okviru Inštituta smo podpisali z Delto pogodbo za nakup periferije (tračna enota, diskovna enota, terminali) in plačali avans za ta nakup.

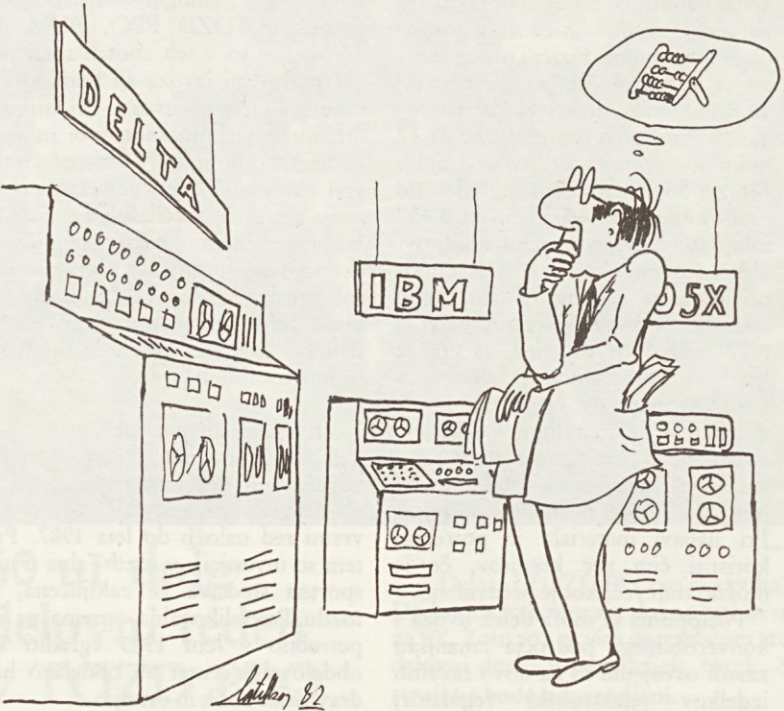
Leto 1981 je že bilo leto stabilizacije in dovoljenja za uvoz opreme se niso dajala kar tako, na lepe besede. Nekako spomladi leta 1981 smo se po dolgih posvetovanjih odločili, da namesto čakanja na dovoljenje uvoza za IBM 4341 kupimo domači računalnik Delta 4780. V juniju 1981. leta smo to pogodbo tudi podpisali.

Nakup je bil videti ugoden: 50 % kredit, dobava konec leta 1981 in tako naprej. Zapletlo pa se je pri plačilu avansa, ker pa je bila Delta zainteresirana za referenco pri tako pomembnem podjetju, kot je Litostroj, je priskočila na pomoč ter nam posodila denar, da njej plačamo avans. Bilo je potrebno seveda kredit vrniti, ampak tedaj so se slišali glasovi, da denarja ni od nikoder.

Sočasno s temi dogodki pa so pri Intertradu (zastopniku IBM) ugotovili, da jim je čakajoči zajec ušel, zato so začeli pripravljati drugačen (progresivnejši) način obdelave potencialnega kupca. Za Delto 4780 v Litostroju nismo bili posebno prizanesljivi. V decembru 1981, ko naj bi bil dobavni rok za ta stroj, Delti pa še nismo vrnili kredita, smo ugotovili, da nima smisla čakati, da nam Delta dobavi računalnik, ker ni sposobna izpolniti pogojev iz pogodbe. V januarju 1982 smo izvedli poravnavo kredita z avansom in dejansko odstopili od pogodbe z Delto.

Ponovno smo se obrnili k IBM in skupno z Intertrandom v sredini leta 1982 dobili vsa soglasja za uvoz opreme. Ponovljena pogodba za nakup pri IBM je bila ugodnejša od prve, posebej zaradi tega, ker se je Intertrade obvezal sovlagati v naše ostale investicije in ker je bil IBM pripravljen v veliki meri kreditirati devizni del posla.

(Dalje na naslednji strani)

Biti ali ne biti zaposlen je vprašanje sedanjosti

Pod tem naslovom je zveza socialistične mladine, medobčinski svet ljubljanske regije pripravil v mesecu decembru v prostorih naše delovne organizacije razpravo o zaposlovanju in problematiki nezaposlenosti.

Na razgovor so mladi povabili tudi predstavnike nekaterih delovnih organizacij, srednjih šol in fakultet, predstavnike gospodarske zbornice, strokovne službe zaposlovanja ljubljanske regije, predvsem pa predstavnike iskalcev zaposlitve.

Kljub vsemu, da se vsi povabljeni razgovora niso udeležili, je razgovor le stekel. Morda je bil malo manj polemičen, kot smo udeleženci, ki smo na ta razgovor prejeli vabila, pričakovali. Verjetno bi bila razprava bolj živahna in polemična, če bi bilo na razgovoru več tistih, ki iščejo zaposlitev, tako pa je razgovor o problematiki zaposlovanja tekkel v »normalnih« okvirih. To pa še ne pomeni, da ni bil koristen in da si od njega ne moremo obetati koristnih zaključkov in pobud za razreševanje problematike nezaposlenih, ki jih je iz dneva v dan več. Žal je med njimi vse več mladih in zato je prav, da je tudi v organizaciji zveze socialistične mladine stekla razprava o nezaposlenosti in problemih, ki jih nezaposlenost prinaša. Glavni namen takšnih razprav pa je prav gotovo: kaj storiti, da se neugodna gibanja v zvezi z zaposlovanjem ustavijo.

Iz podatkov o nezaposlenosti je razvidno, da stopnja nezaposlenosti v Jugoslaviji raste, da je ta stopnja od leta 1977 okrog 12 % in da to pomeni

preko 800.000 iskalcev zaposlitve. Stopnje nezaposlenosti so v republikah in pokrajinah različne, najvišje v gospodarsko slabše razvitih predelih Jugoslavije: na Kosovu 27,3 %, v Makedoniji 21,5 %, najnižja stopnja nezaposlenosti pa je v Sloveniji in znaša po podatkih za leto 1981 1,3 %. Po zadnjih podatkih o nezaposlenosti v mesecu septembru je v Sloveniji 14.423 iskalcev zaposlitve. V občini Ljubljana-Šiška je po zadnjih podatkih evidentirano 397 iskalcev zaposlitve, med njimi je kar 70 gimnazijskih maturantov. V strukturi iskalcev

Zbrani podatki za zadnja leta v naši delovni organizaciji so:

Strokovna izobrazba	Število mladih delavcev — 1980	— starost do vključno 27 let 1981	1982 do nov.	Skupaj
VISOKA	19	13	14	46
VIŠJA	9	11	16	36
SREDNJA	34	24	37	95
KV delavec	202	173	190	565
PK-priučeni	86	178	112	376
NK delavec	52	9	32	93
SKUPAJ	402	408	401	1211

»Veliko grmenja malo dežja«

(Nadaljevanje s 6. strani)

Zdaj smo v naši zgodbi prišli do današnjih dni (kar se po računalniško pravi, da smo v realnem času). Naj mi bralec, ki je uspel prebrati zgodbo do tu, dovoli, da se ločim od fabule in izrečem eno meditacijo: »Tako kot v življenju, je tudi v računalništvu in pri nakupovanju računalnika realni čas obremenjen s težavami in dolgovi iz preteklega časa.«

Kljub vsem prednostim nakupa IBM stroja tega nakupa še nismo uspeli realizirati. Pestijo nas devizne in dinarske težave. Tovariši iz Intertrada so malce jezni na nas, ker kljub tolikšnemu trudu še zmerom sopihamo s starim najetim IBM 370/20. Ker pa tečejo tudi druge investicije in nekatere so pred zaključitvijo mora biti tudi njim jasno, da nekaterih stvari ne moremo kupiti istočasno — nekaterim pač gre prioriteta, druge pa zaostajajo.

Nekako v tem realnem času je nastalo tudi novo dejstvo. Odločili smo se, da je boljše majhno Delto 340/5 opremiti in razširiti tako, da bo sposobna za samostojno delo na že navedenih tehničnih aplikacijah ter da jo v okviru računalniške mreže povežemo z računalniškim centrom univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani (računalnik DEC-10). Ta odločitev je dokaj realistična, ker bi na mali, vendar razširjeni Delti 340 bili s svojim znanjem že sposobni izvrševati nekatere aplikacije, ki pomenijo prihranek časa in povečanje kvaliteto dela (o tem v naslednji številki časopisa). Povezava na DEC-10 pa pomeni možnost izmenjave obstoječe in razvite programske opreme (software) in izmenjave bank podatkov z vsemi drugimi uporabniki, ki so ali bodo povezani na RCU.

Zbrani bralec se bo spomnil pogodbe za nakup periferije za malo Delto 340/5 in se bo upravičeno spraševal, ali to sodi v to novo odločeno usposabljanje Delte 340/5 za samostojno delo. Odgovor je pritrdilen — to bi že nekaj pomenilo, nekaj pa bi bilo še treba dokupiti. To nekaj pa je: razširjanje osnovnega spomina, hard-

ware in software za povezovanje z DEC-10 ter grafični terminali, plotterji in digitalizacijske deske.

Ampak že pri realizaciji prvotne razširitve so nastali zapleti. Namreč po pogodbi bi bilo treba diskovne, tračne in ostale enote dobaviti konec 1982. leta, seveda če bi mi izpolnjevali pogodbene obveze glede plačila. Ko smo s tovariši v Delti začeli pogovore o nadaljnjih razširitvah, smo ugotovili, da nas nekako čudno gledajo in majejo z glavami. Kmalu smo ugotovili, kaj je bil razlog. Ko smo vračali dolg za kredit za veliko Delto 4780 z zapiranjem avansa za veliko Delto, smo »pozabili« vrniti dolg v celoti in smo ostali dolžni »še nekaj« — to pa je nekaj manj, kot znaša od nas plačani avans za nakup periferije za Delto 340/5. Ker pa tudi med prijatelji še zmerom velja geslo »čisti računi — dolga ljubezen«, tovariši v Delti iz tega niso delali problema, ker so upali, da bomo končno že povedali, kaj sploh hočemo. Dobava periferije pa seveda ne bo možna v predvidenem roku po pogodbi.

Tako se sedaj nahajamo nekako pred odločitvijo, kako razrešiti ta gordijski voz — kdaj bomo dobili računalnik. Razlika med sedanjim (realnim) časom in časom pred petimi leti je v tem, da prodajalci računalniške opreme ne hodijo več k nam in nas ne motijo v našem utrudljivem delu, ampak moramo mi k njim. Ti razgovori in seje pa imajo svoj značaj — tu in tam je kakšna od njih jubilejna (npr. deseta, dvajseta itn.).

Zgodba o dolgem nakupu računalnika, kot vidite, še ni končana. Ker smo po naravi optimisti in veseli ljudje, upamo, da bomo ob koncu naslednjega leta bralcu ustregli z nadaljevanjem (ali pa morebiti s koncem) zgodbe. Sočasno pa bi bilo treba oddati priznanje vsem, ki so s svojim vztrajnim molkom prispevali, da tako hitro rešujemo vprašanje nakupa računalnika. Njim pa posebej želimo uspešno in veselo v letu 1983, v upanju, da nas bodo v novem letu še glasneje podpirali.

dr. Aleksander Šukarov

zaposlitve se povečuje število tistih, ki imajo kvalifikacijo, v zadnjem času pa se povečuje tudi število iskalcev zaposlitve s 4-letno srednjo šolo.

Ko smo se v Litostroju pripravljali na razgovor o problematiki zaposlovanja, smo pripravili oceno, kako pri nas zaposluje nove delavce, predvsem mlade, ki prihajajo iz šol in za katere se zadnje čase vse bolj zapirajo možnosti za zaposlitev.

V letu 1980 smo od skupaj 662 na novo sprejetih delavcev sprejeli 402 delavca v starosti do 27 let, od tega 257 začetnikov, 39 kot pripravnike.

V letu 1981 smo od skupaj 699 na novo sprejetih delavcev sprejeli v delovno razmerje 408 delavcev v starosti do 27 let, od tega 229 začetnikov, 44 kot pripravnike.

V letu 1982 (podatki so za prvih 11 mesecev) je od 507 na novo sprejetih delavcev 401 mlajši od 27 let, od tega 169 začetnikov, 34 kot pripravniki.

V zadnjih treh letih smo v naši delovni organizaciji zaposlili 1868

novih delavcev, od tega je bilo sprejetih 1211 delavcev v starosti do vključno 27 let, kar pomeni, da je 65 % vseh novosprejetih delavcev v zadnjih treh letih bilo mlajših od 28 let.

V letu 1982 — podatki so za prvih 11 mesecev — smo sprejeli v delovno razmerje kar 79 % mladih delavcev (do vključno 27 let starosti).

Skupno smo v zadnjih treh letih zaposlili 655 začetnikov brez predhodnih delovnih izkušenj, kar pomeni, da smo zaposlili od vseh novo sprejetih delavcev v zadnjih treh letih 35 % delavcev brez vsakih delovnih izkušenj. Od teh 655 delavcev smo jih 117 sprejeli kot pripravnike.

V tem času smo skupaj zaposlili 177 delavcev z visoko, višjo in srednjo izobrazbo, iz česar sledi, da smo sprejeli v delovno razmerje kar 66 % delavcev s takšno strokovno izobrazbo brez delovnih izkušenj.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da smo v Litostroju v zadnjih treh letih zaposlili precej mladih delavcev in da smo tudi pri zaposlovanju začetnikov brez delovnih izkušenj pokazali precejšnje razumevanje do mladih ljudi, ki morajo neke pridobiti prve delovne izkušnje. Pri tem je seveda treba upoštevati, da letno zaposlimo okrog 100 naših štipendistov, ki zaključijo šolanje v Izobraževalnem centru Litostroj ali prejema študentske stipendije na drugih srednjih, višjih in visokih šolah.

Za našo delovno organizacijo trdimo, da bi lahko zaposlili še več delavcev, predvsem za delo v neposredni proizvodnji, kjer imamo skoraj stalni deficit v metalurških obratih in v vseh temeljnih organizacijah, ki zaposlujejo delavce za delo na obdelovalnih strojih. Žal iskanih poklicev in profilov v bližnji in tudi daljni okolici Ljubljane ne moremo dobiti, ker jih tudi med iskanci zaposlitev ni moč najti. Za delavce iz oddaljenih delov Slovenije ali drugih republik pa moramo zagotoviti minimalne standarde, kar pa je težko, saj imamo vse postelje v naših samskih domovih že zasedene.

Računamo, da bomo tudi v letu 1983 zaposlili blizu 500 novih delavcev. Od tega planiramo povečanje števila zaposlenih za 186 delavcev, predvsem v temeljnih organizacijah

Proizvodnja preoblikovalne opreme in PUM — livarne. To pomeni, da bomo delavci Litostroja omogočili zaposlitev novim iskalcem zaposlitve, žal pa samo iskalcem zaposlitve takšnih profilov in poklicev, ki bodo pri realizaciji našega zahtevnega gospodarskega načrta za leto 1983 lahko dali svoj prispevek, če ne takoj pa v naslednjih letih. Zaposlenost oziroma njena negativna oblika brezposelnost je izredno pomembno gospodarsko, hkrati pa tudi nadvse občutljivo socialno in politično vprašanje. Ker je vprašanje zaposlovanja predvsem vprašanje tistih, ki delajo in ustvarjajo, ter s tem omogočajo ekonomski in družbeni razvoj in na ta

način možnosti za zaposlitev tudi mladim, ki prihajajo iz šol, je prav da se s problematiko brezposelnosti seznanimo vsi, ki smo zaposleni, se nad vse večjo brezposelnostjo zamislamo in nekaj storimo, da se ta negativna gibanja ustavijo. Vsak od nas pa je to dolžan storiti v skladu s svojimi možnostmi oziroma pristojnostmi.

Ena od osnovnih pravic, za katero so se borili naši očetje med revolucijo, je bila tudi pravica do dela, saj iz nje izhajajo tudi vse ostale. Zato bomo morali temu področju družbene dejavnosti v naši družbi posvetiti več pozornosti in začeti reševati nastalo problematiko.

Ivo Jarc

Brezposelnost ni le problem mladih

Medobčinski svet ZSMS ljubljanske regije in koordinacijski svet ZSM Titovi zavodi Litostroj sta organizirala tematsko konferenco o zaposlovanju. Tematska konferenca je potekala v novi delovni organizaciji v TOZD TVN. Zaposlovanje je eden od največjih problemov ne le mladih, ampak je to problem celotne naše družbe. Zaradi tega o tem problemu v zadnjem času veliko razpravljamo in skušamo najti rešitev.

O problemu zaposlovanja, oziroma brezposelnosti mladih smo v mladinski organizaciji razpravljali že v predkongresnem obdobju. Ta razprava se nadaljuje tudi po kongresu ZSMS. Mladi se v veliki meri zavedamo vseh družbenih problemov in se aktivno vključujemo v razreševanje le-teh. Namen tematske konference ni bil samo to, da ugotovimo dejansko stanje na področju zaposlovanja, temveč da najdemo izhod iz takega stanja. Od skupnega števila brezposelnih je veliko število mladih, v glavnem tistih, ki iščejo prvo zaposlitev.

Na konferenci so poleg mladinskih aktivistov bili prisotni tudi strokovni delavci s področja zaposlovanja oziroma strokovnih služb in predstavniki delovnih organizacij. Žal so bili na konferenci prisotni le štirje brezposelni, ki bi morali sami spregovoriti o tem problemu, saj brez njihovega sodelovanja mladinska organizacija ne more veliko narediti.

Predstavniki delovnih organizacij, med njimi tudi Litostroj, so pokazali na problem pridobivanja deficitarnih kadrov v glavnem kovinarske stroke.

Ostale veje industrije nimajo večjih problemov glede pridobivanja kadrov, zato se postavlja vprašanje, ali je samo kovinarstvo ne perspektivno.

Vzpostavljen je bil tudi problem neuskajenega planiranja kadrov v organizacijah združenega dela.

Organizacije združenega dela v glavnem potrebujejo kadre za neposredno proizvodnjo, torej proizvodne poklice.

Problem zaposlovanja je tesno povezan z gospodarsko stabilizacijo, zato je potrebno ta dva problema reševati skupaj.

Na koncu je bilo sklenjeno, da OK ZSMS, skupaj s strokovnimi službami, organizirajo razprave o zaposlovanju. Mladinska organizacija mora sodelovati s sindikatom in SZDL.

D. Jovanović

Litostroj na RAST YU

Jugoslavenska izložba izuma, tehničkih uspeha
i noviteta
Ocenjivački odbor
dodeljuje
DIPLOMU
SA ZLATNOM PLAKETOM
RO "LITOSTROJ" Ljubljana
za svoj kompozicijski nastup

Proizvedeno
Organizacijom izuma
Beograd, 20. 10. 1982

Jubilejne desete jugoslovanske razstave izumov, tehnoloških izboljšav in novosti RAST YU na Reki od 21.—29. oktobra smo se udeležili z devetimi eksponati naših inovatorjev. Nedvomno je vsakoletna razstava RAST YU na Reki poleg zagrebške INOVE najpomembnejše srečanje jugoslovanskih inovatorjev. Na letošnji jubilejni razstavi je sodelovalo čez 500 inovatorjev z več kot 2000 eksponati. Razstavljene litostrojske inovacije so tudi tokrat pritegnile pozornost številnih obiskovalcev in strokovnjakov, odbor za oceno inovacij pa je podelil zlati plaketi z diplomami inovacijam »Nove kompozicijske kovine« (spajanje kovin z eksplozivom) in elektronski turbinski regulator ATE 10 »ter srebrno plaketo z diplomom inovaciji »robot MP2-100-1000/1600«. O novem postopku spajanja kovin z eksplozivom in o novih elektronskih turbinskih regulatorjih je naš časopis že pisal, v eni od naslednjih števil pa bomo predstavili tudi robot MP-2-100-1000/1600, ki se uporablja za delo pri nekaterih vrstah hidravličnih stiskalnic in hidravličnih naprav.

V. Živković

Kaj je novega na Soriški planini?

Z veseljem sporočamo sodelavcem, da smo na Soriški planini uspeli pridobiti nov objekt. Zgradili smo novo okrepčevalnico, sanitarije za smučičišče ter priročno skladišče. Namen investicije je razbremeniti zmogljivosti v zgornji koči. Tako predvidevamo, da bi se vsa hrana za prehodne goste (predvsem enolončnica) delila v novem objektu, zgornja koča pa bi ostala na voljo našim abonentom ter delno prehodnim gostom. V novi okrepčevalnici, ki bo obratovala na samopostrežni način, je prostora za 70 oseb.

Celotna novozgradnja je sestavni del načrtovanja novega hotela na Soriški planini, ki se vklaplja v osnovni zazidalni načrt bodočega smučarskega centra. To se pravi, da smo z gradnjo novega hotela že začeli, kdaj ga bomo pa zaključili, tega še nihče ne ve. Upajmo, da kmalu, saj o nujnosti ni potrebno izgubljati besed.

Ludvik Klemenčič

Odšli so v pokoj

Po dolgem zdravljenju je bil zaradi poklicne bolezni invalidsko upokojen naš dolgoletni sodelavec Valentin SRŠA. Zaposlil se je v Litostroju 1954. leta v metalurških obratih kot čistilec v livarni jeklene litine. Zaradi vestnosti in sposobnosti je opravljal zahtevna dela. V letu 1960 je bil zaradi potrebe premeščen v livarno sive litine, kjer je vse do bolezni opravljal najzahtevnejša dela pri popravilu ulitkov.

Bil je izredno discipliniran, skromen, vesten in prizadeven delavec, kakor tudi dober tovariš, ki je bil vedno pripravljen pomagati sodelavcu. Zato mu želimo ob odhodu v pokoj, da preživi še veliko srečnih let v krogu svoje družine, prijateljev in znancev.

13. novembra 1982 smo se v prostorih Transporta v prijetni družbi poslovili od tovariša Antona SLAPŠAKA, ki odhaja v pokoj.

V Litostroju se je zaposlil 3. marca 1950 v strojnem oddelku. Kasneje je bil premeščen v Transport, kateremu je ostal zvest do upokojitve. Opravljal je različna dela in naloge: prevažal je s konji, odvažal ostružke, kuril je peči in opravljal vrtnarska dela. Sodelavci v Transportu in vodstvo tozda IVET se mu zahvaljujemo za njegov trud in požrtvovalno delo in mu želimo še mnogo zdravih in srečnih let v zasluženem pokoju.

Konec oktobra smo se dalavci TOZD ZSE ob odhodu v pokoj poslovili od tovariša Antona ROBEŽNIKA, dolgoletnega vodje delavske restavracije.

Tovariš Robežnik je to delo opravljal polnih 28 let in v tem času doživel veliko težkih in uspešnih trenutkov. Bil je vesten in dosleden, predvsem pa gospodaren. Pod njegovim vodstvom je delavska restavracija vsa leta uspešno poslovala. Vzgojil in usposobil je veliko mladih sodelavcev, vseskozi pa je opravljal tudi zahtevne politične funkcije.

Tovariš Robežnik je tudi dolgoletni družbenopolitični delavec v krajevni skupnosti Litostroj in občini Šiška.

Sodelavci mu želimo v letih oddiha veliko zdravja in osebne sreče!

30. septembra smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca Ivana KODERMANA. V Litostroju se je zaposlil 1. avgusta 1951. Dolga leta je delal kot žerjavovodja v jeklolivarni, kjer so bili takrat zelo težki pogoji dela, po tem pa nekaj let kot skladiščnik orodja v montaži. Zadnjih 10 let je bil v tozdu Prodaja v odpravi kot odpravnik za viličarje in rezervne dele. Pri svojem delu je čutil popolno odgovornost. Bil je dober delavec in sodelavec, zato mu ob odhodu v zaslužen pokoj želimo še veliko zdravja in osebne zadovoljstva v svojem novem domu na Vačah!

Odšli so v pokoj

Po treh desetletjih prizadevnega dela v Litostroju smo se v tozdu poslovili od tovariša NIKOLE SKELEDŽIČA, ki je odšel v zaslužen pokoj. Pri nas se je zaposlil leta 1949 kot skoblar, od leta 1955 dalje pa je delal kot pehalec.

Pri svojem odgovornem delu je bil vesten in požrtvovalen, kar se je kazalo tudi v njegovih priznanih izboljšavah in pobudah.

Za njegovo marljivo in vesno delo se mu še enkrat iskreno zahvaljujemo in mu želimo veliko zdravja in zadovoljstva v družinskem krogu.

1. avgusta letos je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec tovariš Franc VUKMAN. V Litostroju se je zaposlil 14. marca. 1950 in sicer v sivi livarni, kjer je delal 11 let. Nato je bil premeščen v mehansko obdelavo in je 17 let opravljal delo žerjavarja. Zadnja štiri leta pa je bil v orodjarni, kjer je skrbel za izdajo orodja v oddelku ozobljenje.

Tovariš Vukman je bil skromen in marljiv sodelavec in je kljub bolezni vestno opravljal svoje delo.

V pokoju mu želimo čim več zdravja in zadovoljstva.

Septembra je odšel v pokoj tovariš Ivan SUHOLEŽNIK, kovač v livarni jeklene litine. V Litostroju je bil zaposlen več kot 30 let kot kovač, ves čas v talilnici, kjer je izdeloval orodje in koval vzorce za izdelavo kemične analize jekel. V zadnjih letih, ko so se mu začele pojavljati težave z zdravjem, pa je opravljal naloge pri transportu in dostavi kisika za vse potrebe v obratih jeklolivarne.

Vedno je bil izjemno marljiv, vesten in discipliniran delavec. Svoje delo je temeljito poznal in ga je opravljal v zadovoljstvo vseh, ki so delali z njim. Ob vseh težavah, ki jih je povzročilo težko in odgovorno delo, še zlasti pa bolezni, je bil vedno vreden in je to vedrinó prenašal na svoje sodelavce.

Želimo, da bi prav tak še dolgo užival zaslužen pokoj.

Pred kratkim sta šli v pokoj dolgoletni sodelavki Karla PROSEN in Jožefa MEŽAN.

Tovarišica Prosenova je bila 24 let v delavski restavraciji, nazadnje je opravljala dela in naloge KV prodajalke v bifeju poslovne stavbe.

Tovarišica Mežanova je bila v naši restavraciji 20 let, nazadnje je opravljala dela in naloge KV prodajalke v razdelilni kuhinji v jeklolivarni.

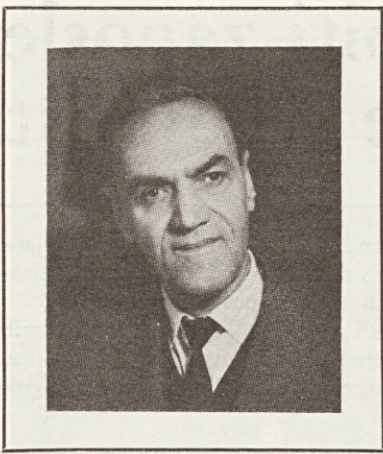
Vestnima sodelavkama želimo veliko zdravja in osebne sreče.

10. septembra smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca, tovariša Marjana VISTRA. V Litostroj je prišel pred 30. leti. Z vestnim delom si je nabiral izkušnje v gradnji in montaži turbinskih regulatorjev in postal vrhunski strokovnjak na tem področju. Njegovo delo je vgrajeno na mnogih centralah po vsej Jugoslaviji in tujini.

Pri širjenju proizvodnje preoblikovalne opreme je svoje znanje vgrajeval v delo, ki je bilo povezano s hidravliko. To so bili stroji za tlačno litje, večinoma namenjeni za izvoz. Tako je ponovno s svojim delom prispeval, da so naši izdelki našli mesto na svetovnem trgu.

Po 40 letih aktivnega dela si je tovariš VISTER prislužil počitek, ki ga ne bo utesnjevalo vsakdanje določeno delo. Sodelavci mu želimo, da bi mu zdravje čim dlje omogočalo kar najboljše izrabo prostega časa. Prepričani smo, da ga bo znal koristno in sebi v zadovoljstvo izrabiti. Sodelavci mu želimo, da bi bil ta čas čim daljši in čim prijetnejši. Zahvaljujemo se mu za zvestobo pri delu in za znanje, ki ga je prenesel na mlajše sodelavce.

V tem letu, ki ga zaključujemo, je našo delovno organizacijo zapustilo še nekaj — že redkih pionirjev Litostroja, od katerih smo se pred kratkim poslovili — žal poslednjič:

JOŽE MIHEVC

upokojeni prvi vodja naše tiskarne, velik strokovnjak, nadvse spoštovan in priljubljen učitelj in prijatelj, je sklenil svojo dolgo trnovo življenjsko pot častno in vzorno, kot le malokdo.

Rodil se je leta 1905 v Salzburgu, kjer je takrat kot železničar služboval njegov oče. Takratna Avstroogrska monarhija ni pustila, da bi slovenska kri kjerkoli poglala premočne korenine, zato so jih nenehno premeščali, mešali in ponemčevali. Zato je kot otrok obiskoval osnovno šolo tudi v Trstu, prvo svetovno vojno pa prestradal na Dunaju. Šele po njej si je v Mariboru ustvaril družino. Izučil se je za tiskarja — grafika, ko ga je zajela druga svetovna morija. Vedel je, kje je mesto zavednega Slovenca, zato je kljub budnim kontrolam in stražam z njegovo pomočjo izšla marsikatera tiskana vest v mariborskem tisku o borbi in resnici NOB. Razumljivo, da je bil zato po koncu druge svetovne vojne med prvimi sprejet v KPS, ki ji je ostal zvest do smrti.

Pred tem je postal velik strokovnjak na področju tiskarstva in grafike, zato ni čudno, da je takoj po rojstvu Litostroja poklican v Ljubljano, da prevzame vodstvo tiskarne in kopirnice v razvijajoči se mladi insustriji, ki je potrebovala sposobne strokovnjake. Tudi tu je izpolnil vsa pričakovanja in pokazal s svojo marljivostjo, natančnostjo in strokovnostjo, kako je treba prijeti za delo.

Prejel je visoko odlikovanje — red dela s srebrnim vencem. Vzgojil je vrsto mlajših strokovnjakov, katerim ni bil le vzornik na strokovnem področju, temveč še bolj človek, ki je znal spoštovati vse ljudi, dragocene naprave in ustvarjeno delo. Neutrudno je delal in učil — zase ni nikoli znal vzeti počitka. Tudi po upokojitvi ni počival. Še naprej je delal v tiskarni kot strokovni svetovalec, kljub močno načetemu zdravju. Po kratkem počitku po operaciji je znova poprijel za delo, tokrat kot upravnik počitniškega doma v Fiesi. Tisoče Litostrojčanov se ga iz teh let hvaležno spominja, saj je že samo njegov lik zbujal toplino, prisrčnost, domačnost in vse zaupanje sploh.

Nikoli ni klonil, tudi v svojih najtežjih trenutkih nam je bil zgled. Smrt njegove ljubljene in ljubeče soproge ga je zlomila, toda kot vedno tudi tokrat ni potožil, temveč drugim dajal moralno podporo za premagovanje vsakodnevnih težav. Še zadnjič je poiskal in našel rešitev v delu, kajti v življenju ni nikoli resnično počival. Kot blagajnik hišnega sveta je pri svojih 75 letih dokazal, da človeka dvigne in drži pokonci le ljubezen do dela, ljudi in vsega, kar ga obdaja. Žal ne za vedno.

Ni še uvenelo cvetje na njegovem grobu, ko je kruta in zahrbtna bolezen pretrgala življenjsko pot našemu drugemu sodelavcu:

STANETU TROHI-SLAVCU

Njegova trnjeva življenjska pot, ki mu je bila usojena že ob rojstvu, nam je še živo pred očmi — ne smemo je pozabiti.

Rodil se je leta 1922, tako rekoč na pogorišču prve svetovne vojne v dvanajstčlanski družini revnega železničarja iz Borovnice, ki ni imela pred seboj drugega kot borbo za goli obstoj ob naraščajočih oblakih, ki so že nepovedovali drugo svetovno morijo. Tudi ta ni obšla vselej izkoriščenega sloja našega naroda zato ni naključje, da se je tudi Stane že ob prvih okupatorjevih čistkah znašel v zaporih skupaj s svojimi brati in očetom.

Prvim skupinam partizanskih borcev na Mokrcu se mu je uspelo priključiti že v prvi polovici leta 1942. Iz teh se je formal Kimski odred, kasneje pa slavna Šerčerjeva brigada, s katero se je v sestavi XIV. divizije slovenske NOV udeležil legendarnega pohoda na Štajersko. Vedno je bil v prvih borbenih vrstah, šestkrat je bil ranjen in odlikovan z visokimi vojaškimi odlikovanji: dvakrat z redom za hrabrost in redom za zasluge za narod s partizansko zvezdo.

Med zdravljenjem hudih ran je opravil višjo partijsko šolo v Bazi 20 v Kočevskem Rogu, nato je bil imenovan za namestnika političnega komisarja Tomšičeve brigade.

9. maja 1945 se vojna zanj še ni končala. Po borbah za priključitev slovenskega Primorja in Koroške je nato opravljal še vrsto vojaških dolžnosti in se demobiliziral kot kapetan I. razreda, kajti kot vojni invalid je bil nujno potreben počitka in okrevanja. Pa si ga ni privoščil.

Prepričan, da lahko tudi z eno samo zdravo roko poprime v borbi za obnovo porušene domovine, za izgradnjo idealov, za katere je toliko žrtvoval, se je znašel med nami Litostrojčani in prevzel eno najtrših in nevhvaležnih nalog — urejanje stanovanjskih problemov delavcev, ki so začeli graditi iz nič.

V svoji skromnosti in poštenosti je vedno ostajal preveč v senci. Znal se je boriti za ljudstvo — na sebe ni pomislil nikoli. Toda njegovi ideali in bogate izkušnje ne bodo ostale pozabljene in neizkoriščene.

Ostale nam bodo kot obveza za nadaljnje napore, njegov lik pa kot svetel zgled človeka herojskega poguma in plemenitega srca.

SODELAVCI IZ TOZD ZSE v imenu vseh, ki so poznali in spoštovali

Zahvale

V Litostroju sem zadovoljno preživel 29 let in 2 meseca, kljub številnim težavam, s katerimi smo se v tem času srečevali. Težave so bile in verjetno se bodo še naprej pojavljale. Sprijazniti se moramo z dobrim in slabim, ki se pojavlja v teh stabilizacijskih časih, in se zavedati, da lahko z dobrim delom prebrodimo vse težave.

Zahvaljujem se vsem sodelavcem iz tozda Obdelava, direktorju tozda tovarišu Nadlišku pa še posebej za posvilo ne besede, ki jih je spregovoril ob mojem odhodu.

Gabrijel Pipan

SREČANJE Z ABRAHAMOM

V novembru se je srečala z Abrahamom naša dolgoletna sodelavka Stanislava ŠKOF, zaposlena v službi kvalitete, v decembru pa Marjan KOS iz jeklolivarne ter Ivan RAVBAR in Franc PIRNAT, oba iz livarne sive litine. Ob tem lepem jubileju jim vsi sodelavci iz tozda Pum Livarna iskreno čestitamo in jim želimo še veliko zdravih in srečnih let.

Vsem sodelavcem iz tozda IVET, še posebej tovarišici Vikici Koračin, direktorju Antonu Zupančiču in tovarišema Skoku in Bariču se zahvaljujem za pozornost in darila ob mojem odhodu v pokoj.

Anton Slapšak

Ob smrti mojega očeta Viktorja MAVA se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem iz tozda IVET za prekršno cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Stane MAV

Sodelavcem v tozdu IRRP, biro IT, se zahvaljujem za venec in spremstvo na zadnji poti mojega brata Metoda ZIBELNIKA. Hvala tudi za sožalne besede.

Franc Zibelnik

Ob smrti mojega očeta Jožeta ZMRZ-LIKARJA se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem v DS PFSR za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Cilka Logar z družino

Ob mojem odhodu v pokoj želim sodelavcem v tozdu PUM — jeklolivarni veliko uspehov pri delu. Vsem se tudi lepo zahvaljujem za darilo.

Karel Drašler

ČLOVEKOV ODNOS DO OKOLJA LITOSTROJ 1982

ČLOVEKOV ODNOS DO OKOLJA LITOSTROJ 1982

ČLOVEKOV ODNOS DO OKOLJA LITOSTROJ 1982

Uspešen zaključek akcije

Komisija za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata je uspešno izpeljala tudi drugi del akcije ČLOVEKOV ODNOS DO OKOLJA. Razstava z enakim naslovom, ki je bila odprta v Izobraževalnem centru Litostroj. (odslej: Srednja šola tehniških strok) je obsegala nagrajena ter druga kvalitetna likovna dela, opremljena pa je tusi s citati in izbranimi mislimi iz literarnih prispevkov.

Razstava je bila odprta v petek 3. decembra 1982 ob 17. uri s posebno kulturno predstavitev. Pozdravno besedo je imel tovariš Pavel Stupnikar, predsednik konference OOS, ki je med drugim poudaril, da je izvedba takšnih akcij tudi neke vrste dolžnost delavcev, ki upravljajo z industrijskimi objekti, kateri sicer motilno vplivajo na naravno okolje. Res pa je, da smo v Litostroju že od nekdaj gojili odnos do okolja, in sicer že s samo moderno zasnovo ob izgraditvi, kot tudi z nenehnim vzdrževanjem urejenih proizvodnih površin. Temu lahko dodamo tudi aktivnost Planinske-

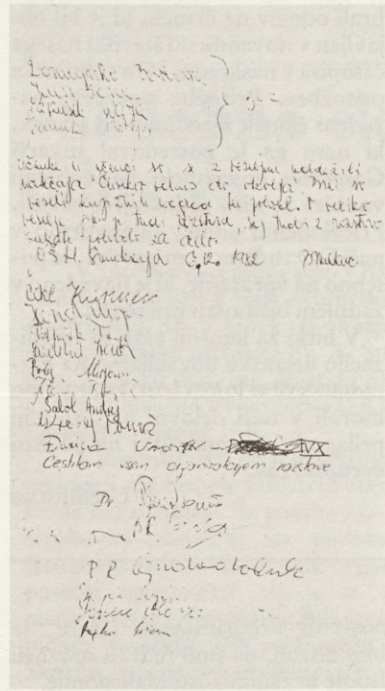

Predsednik kulturne komisije je podelil nagrade za najbolj uspela dela (Foto: K. G.)

odmev tudi v širšem prostoru. O naši akciji so govorili v radiu ter pisali v časopisih, kar je vzgojno-propagandni rezultat akcije samo še povečalo. Razstavo si je ogledalo nekaj tisoč ljudi, sodeč po vtisih, katere so vpisali v knjigo, pa so bili s tem, kar so videli, zelo navdušeni. Posebno priznanje so nam dali tudi predstavniki Zveze društev za varstvo okolja ter Planinske zveze Slovenije.

Zahvaljujemo se vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri izvedbi akcije ČLOVEKOV ODNOS DO OKOLJA, pa tudi obiskovalcem razstave ter prirediteljem. Vse skupaj pa pozivamo, da bi v naslednjem letu spet pripravili kaj podobnega.

A. Tomažič

List iz knjige vtisov z razstave

Kulturna prireditev je bila v kinodvorani. Avtorji nagrajenih literarnih prispevkov so svoja dela prebrali, za popestritev prireditve pa je zapel še mešani pevski zbor Litostroj (Foto: K. G.)

Razstava ČLOVEK IN NJEGOVO OKOLJE se lahko pohvali z lepim številom obiskovalcev. Že na otvoritvi je bilo živahno.

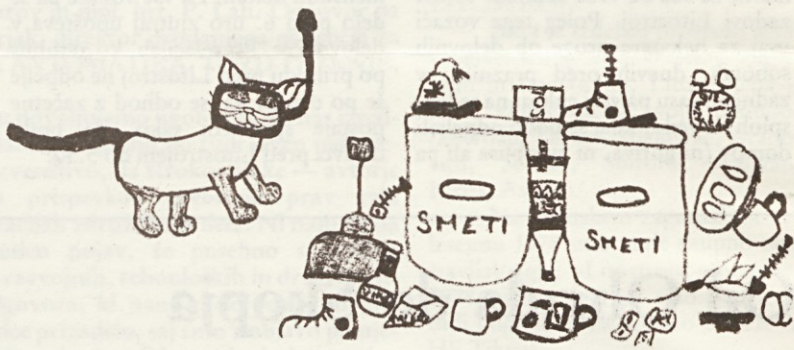
Idja DODIČ, OŠ. H. Smrekarja

Mojca HACLAR, OŠ H. Smrekarja

Salina Gladek, 5 d, OŠ RIHARDA JAKOPIČA

Marijan Ravljen, 10 let, OŠ RIHARDA JAKOPIČA, detajl poslane slike.

Sreča v nesreči

Je že tako, da se nam najhujše nesreče zgodijo prav ob najlepših dnevih.

Tisto jutro je bilo čudovito. Oranžnobarjava megla v dolini se je redčila in vijoličasti dim iz tovarniškega dimnika se je nežno prelival s šibkejšimi sledovi sivih oblakov, ki so se tu in tam plazili iz meglene zavese.

V gozd so že prodrli šibki sončni žarki, pa tudi prvi jutranji glasovi. Otožni zvok motorne žage je odgovarjal hitečemu brnenju avtomobilov s sosednje ceste, vmes pa se je slišalo celo ptičje petje.

Veverica Viki je kot običajno skakljala v bližini svojega gnezda in iskala hrano. Za zajtrk je najraje postrgala nekaj odvrženih vrečk Argo in Knorr juhe. Čisto na dnu, v kotičkih je bilo vedno še dovolj dobrot, včasih celo kak mesni cmoček. Nikakor pa zjutraj ni prenesla hrane iz pločevinastih konzerv. Pravzaprav, proti hrani ni imela nič, toda kar ni se ji ljubilo odpirati pokrovčkov. Ljudje imajo to grdo navado, da pri škatlicah od mesnega »doručka«, govejega golaža, paštet, škampov in drugih dobrot, pokrovček po uporabi pritisnejo globoko navznoter. In to ne glede na to, kolikor koristnega so še pustili v njih! Oh, ko bi le vedeli, kako se mora uboga Viki truditi, da pokrovček spet izvleče! Zato se je s tem raje ukvarjala popoldne, zjutraj pa so bile na vrsti papirnate in polivinilaste vrečke.

Tega jutra pa je bila ena od vrečk nova, ni je še videla. Bil je to nov proizvod — LIEBIG od Agrokomerca. Veverica Viki je na ovitku prebrala, da gre za nekakšno kašasto jed, namenjeno športnikom in planincem. Imela je veliko sestavin, Viki niti ni vsega prebrala. Preverila je le kemijsko sestavo. To je storila vedno, odkar

ji je bilo tako slabo po tistih ruskih slanikih. Tokrat pa je bilo vse v redu, natrijevega sulfamina je bilo namreč le 1,12%, poleg tega pa ga bo brez dvoma dobro nevtraliziral 3% žveplov nutraminat. Viki je nestrno razpolovila vrečko.

Tristo kosmatih! Vogali so bili še polni pisane zmesi in ta je imela prav vablivo vonj. Viki se je odločila, da bo to najdbo kar proslavila in da bo zajtrk tokrat nekoliko bolj svečan. Zelen mah je prekrila s polivinilasto vrečko Borovo, katero je našla v bližini in se udobno namestila. Pretrgala je vrečko prav do konca in ... dober tek!

Mljaskala je in kar stokala od užitek... ko nenadoma — škrt in av, av, av...

Uboga veverica Viki! Zlomil se ji je njen lepi prednji zobek. Izpljunila ga je skupaj s kašo in tedaj je videla tudi vzrok za to nesrečo. Med drugimi normalnimi in običajnimi sestavinami je bil tudi cel lešnik! Kdo za vruga se je spomnil in dal med te mehke dobrote tako trdo stvar kot je lešnik? In kdo bi ga v takšni vrečki lahko pričakoval? Človek bi takšnega proizvajalca kar tožil! Pa kaj, ko je bila Viki le veverica!

Ampak kakšna veverica? Od dveh prejšnjih zobkov, na katero je bila tako posnosna je imela le še enega. Kako bo odslej živela? Kako bo trgala polivinilaste ovitke, kako papirnate vrečke? Kako bo sekljala kartonaste škatle, kako krivila pločevinke? Kako bo obvladala doypack, tetrapack, hypack in druge sisteme embalaže?

Viki se je zatekla v svoj domek, ki ga je imela v starem avtoplašču Trayal in mlo jokala, jokala celo dopoldne. Prežalostno

je, da bi opisovali, kako je Viki trpela in kdo ve kako dolgo bi še jokala, če ne bi njenih žalostnih glasov slišala lisička Pepka, ki jo je pravkar primahala mimo. Ko je toliko pomirila veverico, da je prišla ven in povedala, kaj se je zgodilo, je Pepka takoj imela dober nasvet:

»Najbolje, da takoj obiščeš ježka Bodka. Če kdo, ti bo le on lahko pomagal. V svojem brlogu, tam v tistem starem pralnem stroju Candy, ima toliko čudovitih stvari! Vedno nekaj išče in zbira in spravlja. Vsakomur pa tudi rad pomaga. Sama sem bila pri njem pred enim tednom. Imela sem težave z želodcem, jedla sem neko neprekubano meso in zavijalo me je, da je bilo kaj.

Ježek Bodek pa mi je takoj pomagal. Iz svoje zbirke neporabljenih sprayev je izbral WD-40 in mi ga stisnil v gobček. Tako dobroga in učinkovitega zdravila še nisem poskusila!«

Veverica Viki se je zahvalila lisički za dober nasvet in takoj odšla k ježku, čeprav ni imela kaj dosti upanja, da ji bo lahko pomagal.

Toda, verjemite ali ne, tudi za veverico Viki je imel ježek Bodek pomoč. Zobka ji seveda ni mogel povrniti, toda našel je čudovito nadomestilo zanj. Že medtem, ko je Viki opisovala svojo nesrečo, so se mu očke zaiskrile, zakopal se je v svojo ropotarnico in iz nje prinesel — skoro nov odpirac za konzerve. Toda to ni bil navaden odpirac! Bil je kombiniran odpirac!

Imel je tudi rezilo, pa majhno pilico in sveder za zamaške in celo — majhne škarjice. Posebno slednjih je bila Viki zelo vesela. Kako hitro bo odslej odpirala Knorre in Argo in Podravke!

Videti bi morali veverico Viki! Niso bile še čisto posušene solzice na očeh, pa se je že smehljala; tako, da je bila prav ljubka... s preostalim zobkom v gobčku in bleščočim odpirčem za konzerve v šapicah!

t. t.

Ob robu neke pritožbe

V zvezi s pritožbo delavcev Litostroja, ki se vozijo na delo v delovno organizacijo iz raznih krajev, je bilo zadnje čase veliko govora in razprav. O njej govori tudi članek v novembrski številki glasila Litostroj. Kljub naštetemu bi dodal nekaj ramišljanj.

Sklep tehnične koordinacije, da se odhodi avtobusov uskladijo z obstoječim voznim redom itd..., je nedvomno pravilen, vendar vsebuje neenakopraven odnos do delavcev TZ Litostroj. Ta enostavni ukrep ne obvezuje, ampak daje možnost vozačem, da po končanem delovnem času, npr. ob 14. uri žigosajo svojo kartico v delovni obleki, se nato umijejo, problemčjeje ter odidejo na avtobus, ki jih ob 14,20 odpelje proti domu. To pomeni, naj bi vozači nekako ob 14.15 odšli mimo glavnega vhoda v avtobuse na parkirnem prostoru. Tisti, pri katerih delovni pogoji zahtevajo po končanem delu tudi tuširanje, preden se preoblečejo, bi potemtakem odhod avtobusa vseeno zamudili. To trdim na podlagi lastnih izkušenj, saj sem v obdobju od leta 1962 do 1968 tako delal sam in tudi drugi delavci, razen vozačev, ki so glede na prometne zveze imeli pravico do predčasne odhoda.

Stanje po tem ukrepu se je spremenilo samo toliko, da vsi delavci odhajajo enako iz delovne organizacije kot prej (po končanem delovnem času), le vozači čakajo na odhod avtobusov, kot prikazuje karikatura v omenjenem članku. Iz tega lahko sklepamo, da vozači žigosajo prihod na delo v delovnih oblekah, odhoda pa verjetno ne. Zakaj naj bi veljala drugačna merila za 800 od 4100 delavcev Titovi zadovi Litostroj. Poleg tega vozači vsaj za nekatere proge ob delovnih sobotah, dnevih pred prazniki, v zadnjem času pa vsaj enkrat na teden, sploh ne vedo, kdaj se bodo odpeljali domov (ni goriva, ni avtobusa ali pa

kasni). O drugih težavah vozačev je bilo že dovolj napisanega v omenjenem članku. Ukrep torej pomeni podaljšanje delovnega časa samo za vozače, ki so v večini primerov na svojem delovnem mestu ob 5.30. V pritožbi, ki jo je podpisala večina vozačev (to obravnavajo po temeljnih organizacijah, večine delavcev pa ukrep ne zadeva) je sicer govor o odhodu avtobusov, jaz pa želim problem osvetliti z druge strani.

Začuden sem, da sam kjer so o pritožbi razpravljali (samoupravni organi, družbenopolitične organizacije, komisije, zlasti pa sindikat), niso govorili o prihodu na delovno mesto. Vemo, da je potrebno pripeljati v Litostroj tudi delavce z avtobusne postaje in železniške postaje v Ljubljani pred pričetkom delovnega časa. Vse te pripeljejo avtobusi, ki so ob 5.30 pripeljali delavce z dnevnih delavskih prog pred Litostroj. Zato so tudi vozači, ki so se pritožili, tako zgodaj na delovnem mestu. Sam sem za tekoči mesec seštevati čas o prisotnosti iz žigosne kartice. Tudi če upoštevam po 5 minut do delovnega mesta jutraj, je tega vsak mesec približno 9 do 10 ur nad polnim delovnim časom. Z upoštevanjem tega časa lahko odpadejo vse delovne sobote. Toda ne samo za vozače! Z uvedbo premakljivega delovnega časa (vsaj pol ure dnevno), in primernih organizacijskih ukrepov za delavce v izmenah, bi celo delovna organizacija prihranila pri energiji in pri prevozihi. To bi bil boljši prispevek k stabilizaciji kot npr. »potrebno je«, »moramo«, »bomo« ipd. Če pa tega ni možno izpeljati takoj za vse delavce, se da prav gotovo brez težav izpeljati pri vseh enotah s pretežno enoizmenskim delom. Za vse vozače pa se delo pred 6. uro jutraj upošteva v delovni čas. Pri relacijah, ko avtobus po prihodu pred Litostroj ne odpelje še po druge, naj se odhod z začetne postaje spremeni tako, da bodo delavci pred Litostrojem do 5.50.

Predlagam, da se žigosne kartice za vse delavce v Litostroju (saj so vsi delavci dolžni žigosati svoje kartice), namestijo ob vstopih, predvidenih za osebne prihode. To se organizira tako, da vsakdo žigosni prihod ali odhod brez spremembe smeri poti. Služba zavarovanja bi kontrolirala izvajanje. S tem bi odpadel očitek, da imajo nekateri dalj do delovnega mesta, saj bi se vsem enako upoštevala diferenca časa do začetka in od konca dela. Če je realizacija predloga težja (ni pa draga) naj se izvede kot prioriteta v nekem krajšem obdobju.

Vemo, da bomo v Jugoslaviji s 27. 3. 1983 prešli na enako premaknitev časa kot ostala Evropa. Prosim odgovorne za pojasnilo, ob kateri uri bomo pričeli z delom po tem datumu. Težko si predstavljam in poleg mene verjetno še marsikdo, da bomo takrat vstajali še uro prej kot sedaj. Ker pa se o tem molči, oziroma nekateri razglašajo, da bo Litostroj ostal pri sedanjem turnusu, bi ob tem pojasnilu želel utemeljitev, koliko energije ali česa drugega nam trda in nepremična stališča prihranijo.

J. Gašperlin

V uredništvu smo z veseljem prebrali odmev na članek, ki je bil objavljen v novembrski številki našega časopisa z naslovom »Ob robu neke pritožbe«. Pritožba vozačev, navedeni članek in odmev na članek, ki nam ga je posredoval tovariš Gašperlin, dokazujejo, da problemi vozačev še niso zadovoljivo rešeni. Pričakujemo odmev odgovornih v naši DO tudi na ta prispevek, še posebno na vprašanje, ki je navedeno v zadnjem odstavku prispevka.

V bitki za letošnji plan in stabilizacijo dejanske pozabljam na razmere v prihodnjem letu, ko se bomo morali v naši delovni organizaciji prilagoditi premaknitvi na poletni evropski čas.

Uredništvo

Jezikovni ostružki

V člankih, ki jih dobivam in slovnično in slogno popravljam za naše tovarniško glasilo Litostroj, iz meseca v mesec opažam mnoge iste napake.

Tako včasih celo zdvoim v učinkovitost mojega lektoriranja.

Ena takih napak, ki se redno pojavlja in jo prav tako redno popravljam, je napačna pisava besede poudariti: POVDARITI, POVDAREK, POVDARJANJE.

Takšna pisava s črko V je v Slovenskem pravopisu označena kot nedovoljena, napačna. In nikoli ni bila uporabljena!

Skušajmo ugotoviti, kje so vzroki, da so nekateri tako trdno, neomajno prepričani, da je prav pisati jo z V-jem in ne z U-jem. Verjetno gre za analogijo (podobnost) z naštetimi besedami: povzeti, povleči, povreči, povrniti, povzdigniti, povprašati, povzpeti, povzročiti...

V vseh teh besedah črko V je izgovarjamo kot u, pišemo pa v. Pri besedi poudariti pa izgovarjamo u, a ga tako tudi pišemo! Zakaj?

Oglejmo si, kako je beseda narejena, iz česa je sestavljena:

povprašati = po + vprašati;

povleči = po + vleči

poudariti = po + udariti

Beseda poudariti ima torej v osnovi besedo udariti, udar, udarec, zato je nikakor ne smemo pisati drugače kot s črko U.

V. Tomc

Uredniški odbor je bil seznanjen s pismom, katerega je neka »prizadeta« poslala avtorici Jezikovnih ostružkov. Ker je vsebina povezana z vsebino časopisa in ker želimo, da bi bralcem čimbolj prisluhnili in jim omogočili nadaljevati svoj vpliv na zasnovo našega lista, na tem mestu pismo v celoti objavljamo.

Tov. Vesna TOMC!

Moram vam le povedati, da se motite, da smo z vašo rubriko Jezikovni ostružki tako zadovoljni. Saj nas veliko, ki bi sicer radi prispevali kakšen članek s tem vašim »Jeziknim ostružkom« odbijate. Vedeti morate, da se nisimo vsi mogli šolati, sicer bi bili sami »ostružki« nič pa fizičnega dela. Vprašam vas, kakšne ostružke bi pa mi vam kazali, če bi morali vi na delovno mesto, ki ni vaše cenjeno področje. Morali bi nas spodbujati s pisanjem, ne pa zasmehovati. Saj ste vi zato tam, da eventualne napake lektorirate, saj ste tako rekli. Pa brez zamere zaradi tega »OSTRUŽKA«.

Prizadeta

Hkrati pa uredniški odbor poudarja, da se z vsebino pisma v tem primeru nikakor ne strinja. To pa predvsem zato, ker so »Jezikovni ostružki« rubrika, na katero je vsak časopis lahko ponosen, saj tako na najbolj napreden način vpliva na kvaliteto slovenskega jezika pri svojih bralcih. Tako, kot poznamo onesnaževanje v naravi, je problem onesnaženosti navzoč tudi v jeziku. Proti temu pa se je potrebno boriti, včasih tudi z veliko ostrejšimi »ostružki«. V naši rubriki doslej vsekakor ni šlo nikdar za zasmehovanje, temveč le za opozorila na najbolj pogoste in grobe napake. Ne strinjamo se tudi z mislijo, da naj bi bil lektor pri časopisu le zato, da napake lektorira, v ničemer pa naj ne skuša vplivati na pisce člankov. Povratne informacije so tu vsekakor nujne. Če se lektor ne bo z ničemer odzval na ugotovljene napake, se jih namreč pisec niti zavedal ne bo, saj ne bo niti opazil, da so »izginile«. Tak, na prvi pogled enostavnejši način, je sicer za lektorja celo lažji, vendar s stališča piscev veliko bolj pasiven in neploden.

Uredniški odbor si bo zato še vnaprej trudil s pomočjo lektorice in njenih »ostružkov« obravnavati jezikovne napake na nekoliko šaljiv, zbadljiv način in s tem prispevati svoj delež k prizadevanjem za izboljšanje slovenščine v javni rabi.

Brez muje se še čevlel ne obuje...

Uredništvo

Od Ohrida do Skopja

(Nadaljevanje in konec)

V zadnjih dveh številkah našega glasila smo na željo letošnjih petindvajsetletnikov objavili že dva dela reportaže o njihovem tridnevnom potovanju po SR Makedoniji. Medtem ko smo v prvem delu opisali pot od Ljubljane do Struge ob Ohridskem jezeru, smo v drugem delu reportaže lahko brali o doživljajih in lepotah na obali Ohridskega jezera.

Tretji del reportaže, ki obsega zadnji tretji dan potovanja po Makedoniji, pa objavljamo danes.

Zadnji dan nas je torej čakala še dolga in naporna, predvsem pa zanimiva pot od OHRIDA do SKOPJA in polet v Ljubljano.

To jutro so nas v hotelu Drim, še vedno na obali Ohridskega jezera, zgodaj prebudili. Prijazni makedonski vodiči so nas venomer opozarjali, da smo še vedno na najbolj skrajnem delu naše domovine, da je ta dan pred nami še najmanj 220 km dolga pot z avtobusi od Struge do Skopja in da nas čaka še polet v Ljubljano.

Rahle meglice nad Ohridskim jezerom so se že umikale sončnim žarkom, ki so z oktobrsko močjo naznanjali lep dan. Razpoloženje jubilantov pa je bilo to jutro že prežeto z občutkom, da se vračamo domov v Ljubljano. V enem izmed avtobusov je njihovo domotožje izdala pesem »A zdaj gremo, a zdaj gremo...«.

Zapisali smo že, da sta avtobusa to jutro z velikim naporom premagovala serpentine, vklesane v strmo pobočje Galičice, visoke planine, ki leži med Ohridskim in Prespanskim

jezerom. Na skoraj 1700 m visokem prelazu Galičice smo se ustavili in se s pogledom poslovlili od Ohridskega jezera, ki je bilo v vsej svoji veličini globoko pod nami. V sončnem jutru je bil s prelaza tudi izredno lep pogled na najvišji vrh Galičice, ki nas je spominjal na naše planine. Posebnost najnižjega vrha Galičice, ki je visok 2255 m, je tudi v tem, da se ob lepem vremenu z vrha lahko vidi Ohridsko in Prespansko jezero.

Oster planinski zrak in dolga pot, ki je bila ta dan še pred nami, nas je gnala naprej.

Ko smo se s prelaza po drugi strani Galičice začeli spuščati v Prespansko kotlino, nismo dolgo čakali. Pred nami se je odprl pogled na Prespansko jezero in turistični kraj Oteševu.

SR Makedonija je zeres dežela jezer. Tudi Prespansko jezero, ki leži na nadmorski višini 853 m in obsega izredno veliko površino 274 km², je izredno lepo in slikovito. Zanimivo je tudi zato, ker je na samem južnem delu jezera tromeja med Jugoslavijo, Albanijo in Grčijo.

Lepe peščene jezerske plaže, topla voda in prijetno makedonsko podnebje tudi Prespansko jezero uvršča med privlačne turistične centre Makedonije.

Mi smo se le za krajši čas ustavili v turističnem Oteševu na obali Prespanskega jezera. Pred nami se je v vsej svoji veličini nudi pogled na jezero in v ozadju na visoko Baba planino, ki je postala tako kot Galičica zaradi izrednih naravnih lepot narodni park.

Tistih nekaj minut, ki smo jih

posvetili Prespanskemu jezeru, je bilo dovolj, da smo tudi tu spoznali lepote in zanimivosti Makedonije.

Takoj nato pa smo krenili proti Bitoli.

Dobrih 50 km poti od Oteševa do Bitole smo prevozili po hribovitem predelu Plakenske planine in se spustili v največjo makedonsko ravninsko pokrajino Pelagonijo. Prav na vznožju planin, nedaleč od grške meje, na stičišču starih rimskih poti, stoji Bitola. Skoraj 1000 let staro mesto ima bogato zgodovinsko preteklost. Vsekakor pa je neizbrisno vanj vtisnjena pet stoletij trajajoča turška oblast. Sicer pa je mesto sedaj kulturni in industrijski center južne Pelagonije.

V neposredni bližini Bitole smo si potem ogledali zanimive izkopanine antičnega mesta HERAKLEJA. Že ime, ki ga je mesto dobilo po največjem junaku grške mitologije Herakleju, sinu Zevsa in Alkmene, priča o tem, da je bila Herakleja nekoč slavno in pomembno mesto na stičišču

Stobi — hiša psalmov iz 6. stol. n. š.

rimskih poti z izredno zgodovinsko preteklostjo. Nastanek in celotna zgodovinska preteklost tega mesta še ni popolnoma raziskana, vendar so izredno dobro ohranjeni ostanki raznih kultur in narodov, ki so v preteklih stoletjih vladali na tem prostoru. Izredno lepo so ohranjeni ostanki zidov, mozaiki, marmorne plošče in stebri, keramika in celo steklo, okraski, kipi, nakit, denar in drugi helenistični ostanki preteklosti, ki govorijo o visoki kulturi grško-ilirske in rimske dobe tega mesta.

Čas, ki nam je bil odmerjen za ogled Herakleje, je bil prekratek, da bi se podrobneje spoznali z zgodovinsko preteklostjo tega mesta, zato smo po bitolsko-prilepski ravnini krenili proti Prilepu. Nekoliko utrujeni smo si neorganizirano ogledali del mesta, potem pa smo po kosilu krenili proti Negotinu. Tu smo skrenili z glavne ceste in si na naši dolgi poti po Makedoniji ogledali še zadnjo večjo zgodovinsko zanimivost.

V bližini Negotina, kjer se Crna reka izliva v Vardar, so znamenite izkopanine pomembnega mesta ilirske Peonije in nekoč največjega mesta severne Makedonije iz rimskih časov — STOBI. Podobno kot Herakleja sega nastanek Stobija v antična obdobja, preživi rimski imperij, pade pod oblast Filipove Makedonije, ko ga ob koncu 4. stoletja uniči potres in napadi barbarov. Obnovljenega zopet oropajo Goti, leta 518 pa ga zopet razruši potres itd.

O Stobiju bi lahko še veliko napisali, vendar to potem ne bi bila reportaža, pač pa zgodovina Stobija.

Naša pot po Makedoniji se je končala na skopskem letališču, od koder smo poleteli proti Sarajevu in naprej do Ljubljane.

K. G.

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD Pum - Livarne

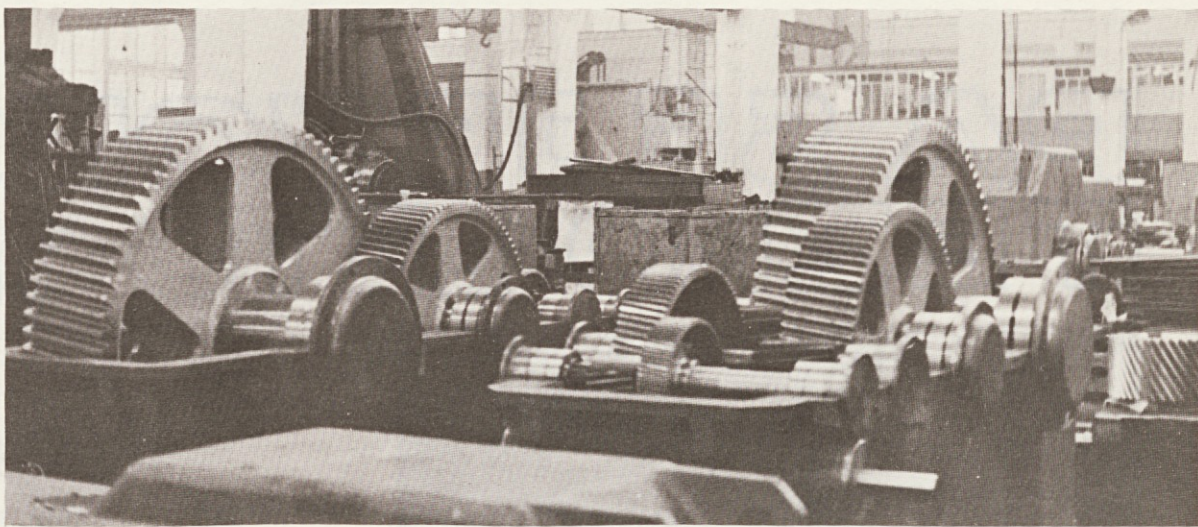
V modelni mizarni je zasedenost z delom izredno velika. Za večino modelov so roki izdelave zelo kratki. Trenutno moramo izdelati model gonilnika za HE Globočica in model ohišja novega dizlovega motorja, ki jih bomo izdelovali za Brodogradilišče 3. maj iz Reke. Poleg tega izdelujemo tudi več modelov za črpalke in reduktorje.

V livarni sive litine izdelujemo ulitke predvsem za dizlove motorje ter vilicarje. Pričeli smo izdelovati tudi ulitke za Jugoturbino iz Karlovca. V livarni jeklene litine pa je trenutno stanje izredno pereče, saj je potrebno izdelati največ ulitkov. Poleg že prej navedenih naročil ulitkov za HE Haditha, je kritična izdelava ulitkov za črpalke za Đuro Đaković in reduktorje za ZSSR.

Za zunanje naročnike pa moramo izdelati ulitke vsem tistim, ki so nam pomagali oziroma nam še naprej pomagajo s svojimi sredstvi premagovati težave pri oskrbi s surovinami.

V začetku decembra se je delno popravil položaj glede materiala. Posebno smo bili veseli dobav furanskih smol za peščene mešanice. Takoj smo pričeli izdelavo form in ulivanje vseh nujnih delov, ki so za skupni proizvod nujno potrebni. Naredili smo vrstni red dela, vendar kljub velikim željam ne bomo uspeli zadostiti vsem potrebam naenkrat. Vsekakor bo potrebno, da se delo usklajuje z vsemi dejavniki proizvodnje, tako da bi izdelovali ulitke le za tista naročila, ki imajo materialna pokritja iz nabeve iz PZO. Poleg tega smo pričeli pospešeno izdelovati ulitke za naše največje naročilo, to je za HE Haditha, saj so za prve serije turbin roki že ogroženi. Vendar nekaterih ulitkov še ne moremo vlivati, ker nam še vedno primanjkuje nekaterih legiranih surovin. Prav ti ulitki so izredno zahtevni in že sama izdelava traja nekaj mesecev.

A. Gruđen

Proizvodnja reduktorjev se iz leta v leto veča

V prejšnji številki smo predstavili enega izmed tipov reduktorjev, katere izdelujemo za naročnike iz Sovjetske zveze. Sedaj pa predstavljamo drugi tip reduktorja, ki je po svoji izvedbi in številu naročenih kosov komercialno zelo ugoden proizvod.

Od skupno 270 kosov, kolikor smo imeli naročila od leta 1976 do leta 1984, smo jih do sedaj izdelali že 194, kar predstavlja preko 2300 t količinske proizvodnje.

Proizvodnja teh vrst reduktorjev je po svoje zanimiva po tem, ker je v ta proizvod vložena preko 90 % domačega materiala, saj smo od uvoza odvisni samo pri dobavi

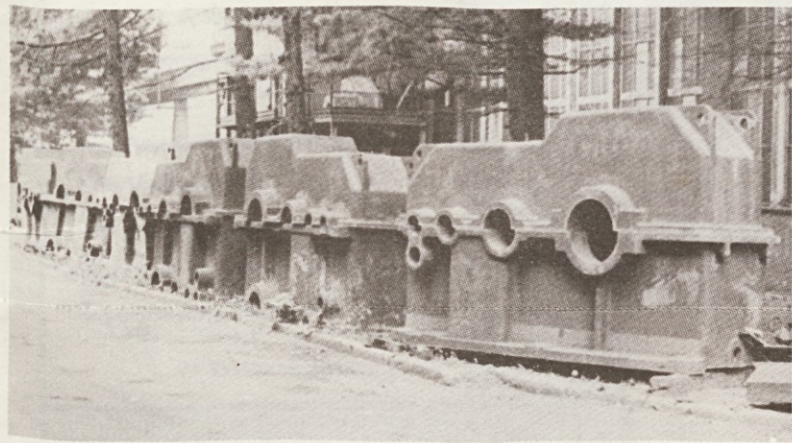
ležajev. Žal moramo te v tem trenutku uvažati še s konvertibilnega področja, kar nam povzroča precejšnje težave, zato bi se morali v bodoče preusmeriti na uvoz s klirinškega področja.

Naslednji problem, ki se pojavlja pri tem proizvodu, je dobava odkovkov. Ta problem se pojavlja pri vseh naših proizvodih, kar povzroča večmesečne in včasih tudi več kot enoletne zamude. S tem pa kupcu povzročamo nezadovoljstvo, kar se kaže v nenehnih pritožbah. Na ta način si zapravljamo dober poslovni odnos in s plačevanjem penalog zmanjšujemo prihodek. Neenako-

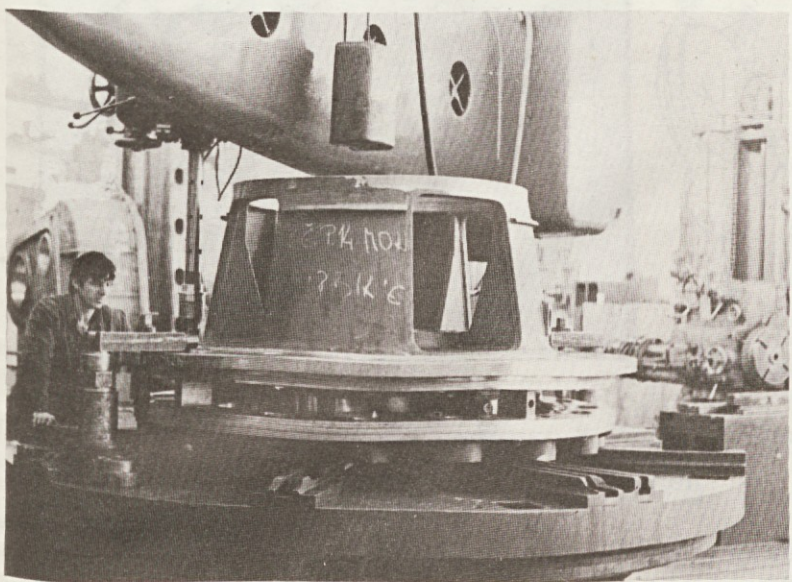
merna dobava polizdelkov pa nam v proizvodnji povzroča stalne težave pri zasedenosti strojnih zmogljivosti, povečuje število nadur ter vpliva na realizacijo dinamičnega plana, zaradi česar moramo med letom revidirati plan dinamike in izdelovati rebalanse dinamike proizvodnje.

Z ozirom na zelo ugodni finančni rezultat pri izdelavi teh vrst reduktorjev se bomo morali v bodoče pravočasno povezati z dobavitelji polizdelkov, katere bomo morali po vsej verjetnosti tudi uvažati, če nam naše železarne ne bodo omogočile pravočasne dobave odkovkov.

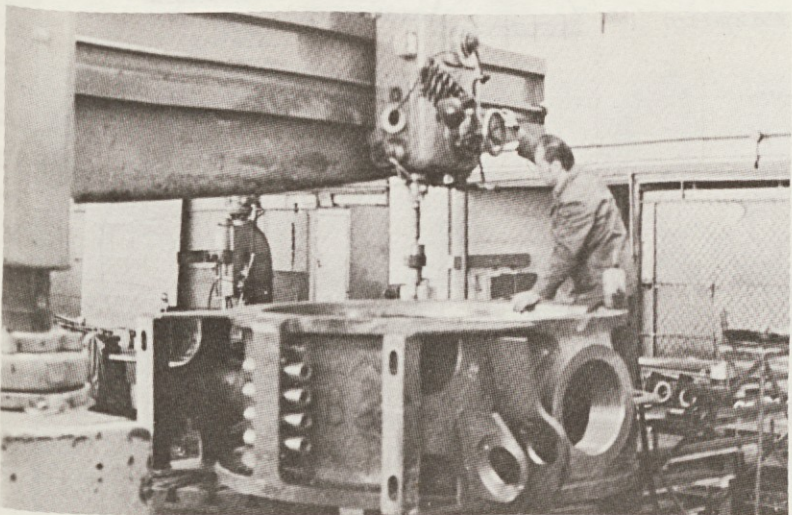
Ivan Pogačar

Ohišje reduktorjev za Sovjetsko zvezo težko čaka na svoje drobovje (Foto: E. L.)

V težki obdelavi je tudi pokrov Francisove turbine za HE Swan Lake. Moč turbine bo 13.000 kW

Ohišje lopute za HE SWAN LAKE na Aljaski ima premer 1500 mm in tehta tri tone (Foto: E. L.)

»Sodobna elektronika '82« odmeva

V začetku decembra smo v naše uredništvo prejeli odgovor na uvodni članek, objavljen v naši oktobrski številki časopisa z naslovom »Sodobna elektronika '82«. Članek sta ob sejmu elektronike v Ljubljani pripravila sodelavca našega inštituta dr. A. Šukarov in dipl. inž. P. Lah. Odgovor pa nam je poslal dipl. inž. Boštjan Škorjak, direktor prodajnega področja za avtomobilizacijo v energetiki ISKRA AVTOMATIKA, TOZD TRZENJE, Ljubljana, Stegne 15b.

V uredništvu si ob tem odgovoru dovoljujemo ugotoviti, da nas izredno veseli, da časopis Litostroj tako natančno prebirajo tudi izven naše delovne organizacije. Še posebno je razveseljivo, da strokovnjake — avtorje strokovno-tehničnih in podobnih prispevkov prebirajo prav taki strokovni sodelavci v drugih organizacijah združenega dela. Ni nam treba posebej ugotavljati, da je to ugoden pojav, še posebno s stališča medsebojnega obveščanja delavcev o razvojnih, tehnoloških in drugih tehničnih dosežkih. Ob prebiranju odgovora, ki nam ga je poslal tovariš Škorjak, pa nas je v uredništvu le malce prizadelo, saj smo z objavo po njegovem premalo preverjenega prispevka pripomogli k zavajanju javnosti.

Zaradi zanimivosti in pomembnih dejstev, ki jih tovariš Škorjak navaja o sodelovanju sodelovanju Litostroja z ISKRO pri razvijanju in proizvodnji elektronskih regulatorjev, objavljamo njegov odgovor v celoti. Hkrati smo odgovor posredovali našemu Inštitutu za razvoj, raziskave in projektiranje, ki bo prav gotovo opozoril naša avtorja o navedenih dejstvih.

Pričakujemo pojasnilo, odgovor ali morda še zanimivejši prispevek o odnosih med delovnimi organizacijama ali pa še kaj več o elektronskih regulatorjih.

Uredništvo

ODMEV

8. novembra 1982 sem prejel 10. letošnjo številko vašega glasila Litostroj in vse do danes sem okleval, ali naj odgovorim na uvodni članek »Sodobna elektronika '82«, ki govori o razvoju litostrojskega elektronskega turbinskega regulatorja ATE 10. Poleg informacije na ljubljanski televiziji po sejmu elektronike v oktobru letos pomeni ta članek zavajanje javnosti, ker avtorja ne navajata dejstev, ki so jima dobro poznana.

Navajam iz članka: »Pri vsakem uvozu ali izvozu tujega regulatorja smo v Litostroju ugotavljali, da si vedno bolj želimo lastni regulator. Končno smo leta 1980 oblikovali strokovni team za samostojno proizvodnjo sodobnih elektronskih regulatorjev«.

Med obema stavkoma sta avtorja spustila naslednje dogodke, zaradi katerih je videti resnica bistveno drugačna od trditve v drugem stavku:

— Iskra je že v letu 1972 pričela razvijati elektronski turbinski regulator (ETR) kot sestavni del sistema za avtomatizacijo hidroelektrarn, glavni pobudnik pa je bil dr. Anton

Ogorelec z ljubljanske elektrofakultete.

— Razvoj ETR sta sofinancirala slovensko elektrogospodarstvo in Raziskovalna skupnost Slovenije, ki sta v letu 1974 spodbudila Litostroj k razvoju pripadajočega elektrohidravličnega pretvornika, da bi tako dosegli kompletnost domačega turbinskega regulatorja, HE Doblar pa nas je z naročilom prvih treh ETR materialno in predvsem moralno podprla.

— Skupno smo preštudirali problematiko turbinske regulacije, postavili smo koncept in razvili modularni elektronski turbinski regulator, s Fakulteto za elektrotehniko v Ljubljani smo na računalniku izdelali simulacijo celotnega regulatorja in reguliranega objekta, izdelali smo linearni model regulirnega objekta in na njem uspešno preverili delovanje našega elektronskega turbinskega regulatorja.

— Razvoj ETR smo decembra 1976 uspešno zaključili s preskušanjem na HE Orlovac, naslednje leto pa je celotna skupina za ta razvojni dosežek prejela nagrado iz sklada Borisa Kidriča (glej članek v časopisu »Litostroj« januarja 1977).

— Iskra in Litostroj sta se 13. januarja 1977 dogovorila, da bo Iskra proizvajala svoj elektronski turbinski regulator ETR — ISKRA, Litostroj elektrohidravlično upravljalno napravo UE — Litostroj, na domačem in tujem trgu pa bomo nastopali s skupnim nazivom »elektrohidravlični turbinski regulator ETR ISKRA — LITOSTROJ«.

— Iskra je izdelala prospekt ETR v slovenščini, srbohrvaščini, angleščini in francoščini, Litostroj pa je ETR vključeval v svoje ponudbe (Djerdap, Tikveš, Salakovac, Grabovica, Solkan, Shiroro, Agoyan, Riris, Asuan).

— Na jesenskem zagrebškem velesejmu 1978 smo prvič skupno razstavljali (glej »Litostroj« september 1978), istega leta pa smo podpisali tudi pogodbo za dobavo 2 ETR za HE Tikveš.

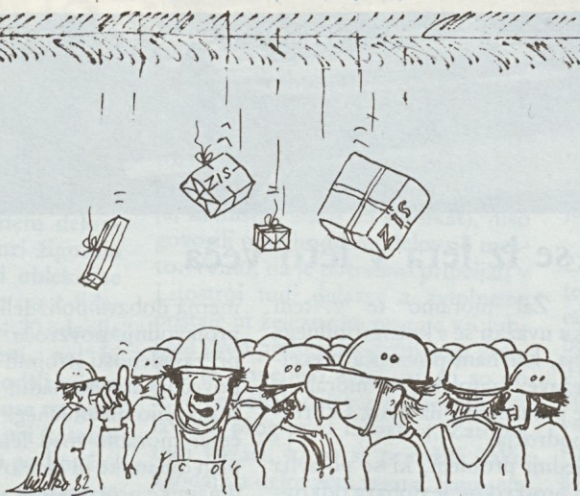
— Štirje iskrini razvijalci elektroniki so se zaposlili v Litostroju, vendar smo še po tej spremembi in posvetovanju CIGRE v Novi Gorici 20. maja 1980 potrdili jugoslovanski javnosti, da Iskra in Litostroj ostajata pri enaki delitvi dela in da bosta še naprej sodelovali na področju turbinske regulacije.

Danes uspešno obratuje 6 Iskrinih elektronskih turbinskih regulatorjev (Doblar, Tikveš, Ožbalt), Litostroj je razvil svoj regulator ATE-10, v isti občini pa imamo celo več regulatorjev za male elektrarne (Litostroj, PAP, Turboinštitut). O tej situaciji ne želim polemizirati, gotovo predstavlja Litostrojev regulator ATE-10 pomemben tehnični dosežek, ki pa je nedvomno samo nadaljevanje skupnega razvoja Iskre in Litostroja.

Iskra že dalj časa predlaga Litostroju, da bi predvsem zaradi gospodarskega nabavljanja prepromateriala, zaradi kvalitetnejše vhodne in izhodne kontrole, racionalizacije proizvodnje in uspešnejšega servisiranja izdelovali dva regulatorja na enem mestu v Iskri. Po veljavnem samoupravnem sporazumu med ZPS in Iskro je takšna delitev dela sicer zapisana, poslovni razgovori med vodstvom DO Litostroj in DO Iskra Avtomatika tudi še niso zaključeni. Vendar se bojim, da oba avtorja članka s posebnim zavajanjem predvsem lastnih sodelavcev ne bosta pripomogla k izvajanju usklajenega razvoja avtomatizacije procesov vključno s hidroelektrarnami, čeprav sta se obe delovni organizaciji za takšno pot samoupravno že opredelili.

Boštjan Škorjak, dipl. ing.

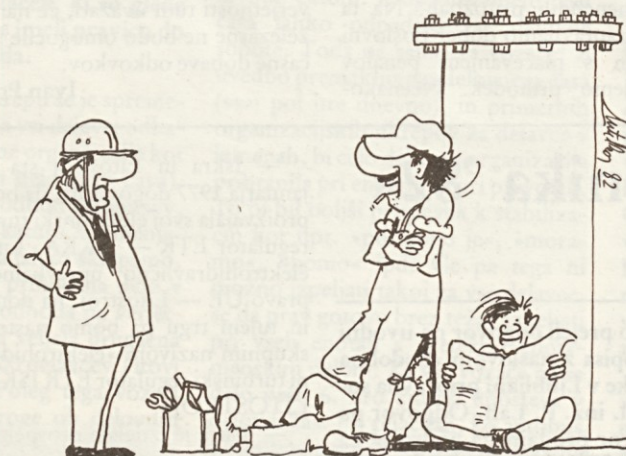
PA SE JE KONČALO TEŽKO LETO 1982

PRAVOČASNO SMO SE ZAVAROVALI PRED RAZNIMI NEVARNOSTMI OD ZGORA!

NOVA METLA MARSIKAJ POČISTI, TAKO VAM POVEM!

NE, NE! SAMO MALO VARČUJEMO Z ENERGIJO ZA STABILIZACIJO

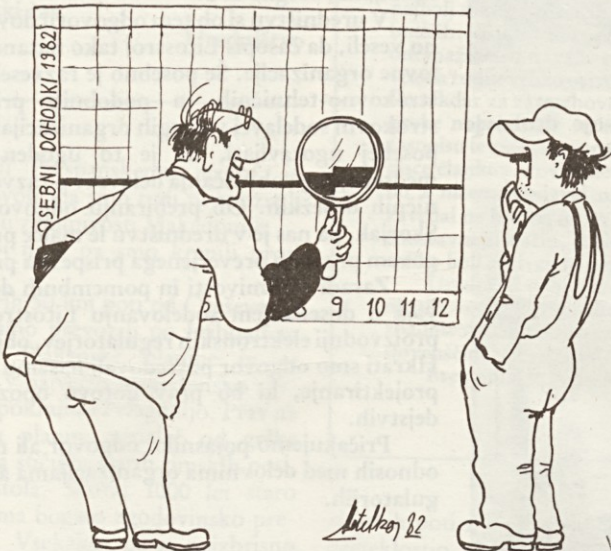

Variacije iz nabavljalnice

- denarja ni, materiala ni -
 - material je, denarja ni -
 - deviz ni, material je, dinarjev ni -
 - materiala ni, devize so, dinarjev ni -
 - dinarji so, devize so, materiala ni -
 - devize so, dinarji so, nabave ni -
 - nabava je, denar je, organizacije ni -
 - organizacija je, nabave ni, materiala ni -
 - nabava je, materiala ni, direktorja ni -
- Σ materiala ni!

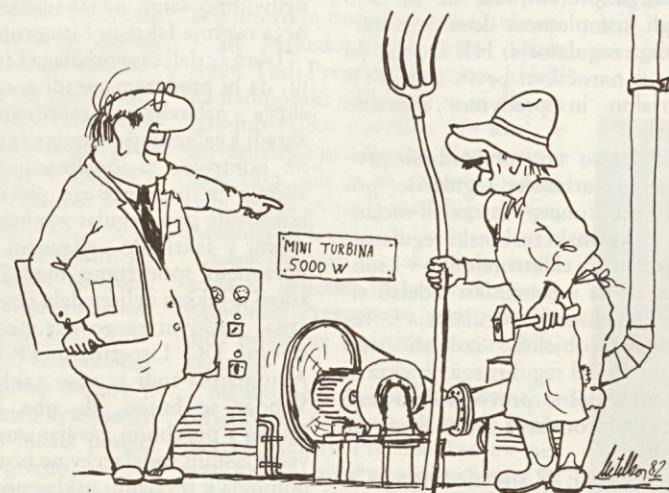
KAJ BOMO S TEM KAMNOM? GA ODPIŠEMO, ALI NAJ ŠE OSTANE?

DA SE NISO POVEČALI? NO, PA POGLEJ, ČE NE VERJAMEŠ!

TOVARIŠ DIREKTOR, ZAUPAJTE MI SVOJO IZOBRAZBO. REELEKCIJA BO, PA DA NE BO POMOTE PRI RAZPISU.

NE SMETE JE USTAVITI, DOKLER ATOMSKA V KRŠKEM NE GRE V POČON!

